

AİLEDE KUŞAKLAR ARASI İLETİŞİMİN DÖNÜŞÜMÜ: TÜRKİYE ÖRNEĞİNDE KAMU POLİTİKALARININ ULUSLARARASI MODELLERLE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Mehmet Seyda OZAN¹

Öz

Toplumsal yapının temel taşı olan aile, bireylerin sosyalleşme sürecini şekillendiren en önemli kurumlardan biridir. Ailede kuşaklar arası iletişim ise, bireylerin değer, norm ve yaşam pratiklerini nesilden nesile aktarmalarını sağlamaktadır. Ancak günümüzde teknolojik ilerlemeler, küreselleşme ve demografik değişimler bu iletişim sürecinin niteliğini derinden etkilemektedir. Bu bağlamda çalışma, ailede kuşaklar arası iletişimin dönüşümünü, kamu politikaları perspektifinden değerlendirerek Türkiye örneğini uluslararası refah rejimi modelleriyle karşılaştırmalı biçimde analiz etmektedir. Nitel araştırma yöntemi temelinde yapılandırılan çalışmada, doküman analizi tekniği kullanılmış olup; Türkiye, İskandinav, Orta Avrupa, Anglo-Sakson ve Asya modelinin hâkim olduğu ülkelerin kamu politika belgeleri, strateji dokümanları ve yasal metinleri tematik ve betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Amaçlı örnekleme ile seçilen belgeler, dijital ebeveynlik, medya okuryazarlığı, aile içi eğitim, yaşlı-geçer dayanışması ve toplumsal uyum gibi keşfedilen tematik başlıklar altında değerlendirilmiştir. Bulgular, Türkiye'nin aile politikalarında karma ve hibrit bir yönelime sahip olduğunu göstermektedir. Araştırma aynı zamanda, sosyal refah uygulamaları, aile destek programları ve eğitim temelli müdahalelerin, yalnızca teknik düzenlemeler olmadığını; kuşaklar arasında empati, anlayış ve ortak değer üretimini teşvik eden toplumsal mühendislik araçları olarak da işlev gördüklerini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin uygulamakta olduğu çok düzeyli, bütünlük ve kültürel olarak duyarlı politika setleri, kuşaklar arası iletişimin sürdürülebilirliği açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Doküman analizi yoluyla elde edilen bu bulgular, hem mevcut uygulamaların değerlendirilmesine hem de gelecekteki politika önerilerinin yapılandırılmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kamu politikaları, Türkiye, aile politikası, kuşaklar arası iletişim, dijital dönüşüm.*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-posta: mseydaoan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1821-0287

THE TRANSFORMATION OF INTERGENERATIONAL COMMUNICATION IN FAMILY: A COMPARATIVE ANALYSIS OF PUBLIC POLICIES IN THE CASE OF TÜRKİYE WITH INTERNATIONAL MODELS

Abstract

The family, which is the cornerstone of the social structure, is one of the most important institutions that shape the socialization process of individuals. Intergenerational communication in the family enables individuals to transmit their values, norms and life practices from generation to generation. However, today, technological advances, globalization and demographic changes deeply affect the quality of this communication process. In this context, the study evaluates the transformation of intergenerational communication in the family from the perspective of public policies and analyzes the case of Türkiye in comparison with international welfare regime models. In the study, which is structured on the basis of qualitative research method, document analysis technique was used and public policy documents, strategy documents and legal texts of Türkiye, Scandinavian, Central European, Anglo-Saxon and Asian countries were analyzed through thematic and descriptive analysis. The documents selected through purposive sampling were evaluated under the explored thematic headings such as digital parenting, media literacy, family education, elder-youth solidarity and social cohesion. The findings show that Türkiye has a mixed and hybrid orientation in its family policies. The research also emphasizes that social welfare practices, family support programs and education-based interventions are not only technical adjustments; they also function as social engineering tools that promote empathy, understanding and the production of shared values across generations. In this context, the multilevel, integrated and culturally sensitive policy sets that Türkiye is implementing offer important opportunities for the sustainability of intergenerational communication. These findings obtained through document analysis aim to contribute to both the evaluation of current practices and the structuring of future policy recommendations.

Key Words: *Public policies, Türkiye, family policy, intergenerational communication, digital transformation.*

GİRİŞ

Küreselleşme, dijitalleşme ve demografik dönüşüm süreçleri, yalnızca ekonomik ve politik yapıları değil, aynı zamanda aile içi ilişkileri ve kuşaklar arası iletişim biçimlerini de derinden etkilemektedir. Giderek karmaşılaşan toplumsal yapılar, aile kurumunu hem bir sosyalleşme alanı hem de bir gerilim sahası olarak yeniden konumlandırmaktadır. Özellikle farklı kuşakların ortak yaşam alanlarını ve anlam dünyalarını paylaşması sürecinde yaşanan iletişim sorunları, çağdaş toplumlarda hem mikro düzeyde bireyler arası ilişkilere hem de makro düzeyde sosyal bütünleşmeye dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, kuşaklar arası iletişim olgusu yalnızca sosyolojik bir husus değil, aynı zamanda kamu politikalarının yönlendirme ve destekleme kapasitesini doğrudan ilgilendiren çok katmanlı bir politika alanı hâline gelmiştir.

Aile içinde farklı kuşakların, farklı tarihsel, ekonomik, teknolojik ve kültürel bağlamlarla şekillenmiş değer sistemlerine maruz kaldıkları bir gerçektir. Sessiz kuşaktan Z kuşağına uzanan çizgide her neslin sahip olduğu iletişim pratikleri, otorite algısı ve teknoloji kullanımı farklılık göstermekte; bu durum ise aile içi etkileşimi zaman zaman işlevsellikten uzaklaştırabilmektedir. Özellikle teknolojik araçların yaygınlaşmasıyla birlikte dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki uçurum, aile içi diyalogun niteliğini belirleyen temel faktörlerden biri hâline gelmiştir. Bu türden farklılıkların yönetilmesi ve uyumlaştırılması ise yalnızca bireylerin inisiyatifine bırakılmayacak kadar kapsamlıdır ve bu noktada kamu politikaları belirleyici bir rol oynamaktadır.

Mevcut literatürde kuşaklar arası iletişim, çoğunlukla aile içi çatışmalar, teknolojik adaptasyon sorunları veya psikolojik uyumsuzluklar ekseninde ele alınmakta olup; bu iletişim biçimlerinin kamu politikaları tarafından nasıl dönüştürülebileceğine dair bütüncül ve karşılaştırmalı analizlere sınırlı düzeyde rastlanmaktadır. Oysa aile kurumunun yalnızca özel bir alan değil, aynı zamanda kamusal müdahaleye açık ve kamu politikalarının dolaylı etkisine açık bir yapı olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, bu alandaki eksikliklerin/boşlukların giderilmesi gereklilik arz etmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, ailede kuşaklar arası iletişimi etkileyen sosyolojik ve teknolojik dinamikleri ulusal ve uluslararası düzeyde analiz ederek, kamu politikalarının bu süreçte nasıl dönüştürücü bir rol üstlendiğini ortaya

koymaktır. Bu doğrultuda araştırmanın temel sorusu: “Farklı ülkelerde kamu politikaları, ailede kuşaklar arası iletişimi hangi stratejilerle dönüştürmektedir ve Türkiye bu dönüşüm bağlamında nasıl bir konumlanış sergilemektedir?” şeklinde formüle edilmiştir.

Bu kapsamda araştırma, hem betimleyici hem de karşılaştırmalı bir nitel analiz çerçevesinde yapılandırılmıştır. Çalışmada kullanılan doküman analizi yöntemi aracılığıyla Türkiye’nin aile politikaları ile İsveç, Norveç, Almanya, Kanada, Japonya ve Güney Kore gibi farklı refah rejimi modellerine sahip ülkelerin uygulamaları karşılaştırılmıştır. Bu ülkeler, temsil ettikleri kamu politikası modelleri (refah devleti, liberal, muhafazakâr-korporatist ve teknoloji merkezli Asya modeli) bakımından birbirinden ayrırmakta ve kuşaklar arası iletişimi destekleme biçimleriyle literatürde güçlü bir karşılaştırma potansiyeli barındırmaktadır. Türkiye’nin bu modeller karşısında nasıl konumlandığı, hangi yönleriyle benzeştiği ya da ayrıştığı sorusu, çalışmanın karşılaştırmalı analiz boyutunu oluşturmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde, kuşak kavramı sosyolojik bir perspektifle ele alınmış; kuşaklar arası iletişimin temel dinamikleri, teknolojik değişimle birlikte dönuşen aile içi etkileşim biçimleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Ardından kamu politikalarının aile içi iletişimi yönlendirme kapasitesi kavramsal ve kuramsal düzeyde tartışılarak, çeşitli ülkelerde benimsenen politika modelleri sınıflandırılmıştır. İkinci bölümde araştırmanın yöntemsel çerçevesi açıklanmış; nitel araştırma deseni, veri kaynakları, doküman türleri, ülke/model seçimi ve analiz süreçleri detaylandırılmıştır. Üçüncü bölümde elde edilen bulgular, tematik analiz kapsamında dört ana tema etrafında yapılandırılmış; dijital ebeveynlik, eğitim ve aktarım süreçleri, devletin koruyucu rolü ve kamu politikası modelleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde ise Türkiye örneği ayrıntılı biçimde incelenmiş; uluslararası uygulamalarla sistematik olarak karşılaştırılarak Türkiye’nin mevcut konumu ortaya konulmuştur. Bu kapsamda çalışma, yalnızca kuşaklar arası iletişimi sosyolojik ve teknolojik dinamikler bağlamında anlamaya değil, aynı zamanda bu sürecin kamu politikaları aracılığıyla nasıl dönüştürülebileceğini değerlendirmeye yönelik özgün ve bütüncül bir çaba sunmaktadır.

KAVRAMSAL ARKA PLAN: KUŞAKLAR ARASI İLETİŞİMİN SOSYOLOJİK DİNAMİKLERİ VE KAMU POLİTİKALARIYLA ETKİLEŞİMİ

Bu bölümde, kuşak kavramı, kuşaklar arası iletişim dinamikleri ve temel unsurlar ele alınmaktadır. Farklı kuşakların toplumsal, ekonomik ve teknolojik bağlamları nasıl içselleştirdiği açıklanarak kuşaklar arasındaki iletişim farklılıklarının aile içi etkileşimler üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Ayrıca, teknolojik değişimin aile içi iletişime etkileri detaylandırılarak dijitalleşmenin iletişim süreçlerine getirdiği dönüşümler incelenmektedir. Son olarak, kamu politikalarının aile dinamikleri ve iletişim süreçlerini nasıl yönlendirdiği ve desteklediği ele alınmış olup, farklı ülkelerde benimsenen politika modelleri çerçevesinde aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik uygulamalar tartışılmıştır.

Kuşak Kavramı, Kuşaklar Arası İletişim ve Temel Dinamikler

Kuşak kavramı, belirli bir zaman diliminde doğmuş bireylerin ortak yaşam deneyimlerini ve toplumsal değişimleri benzer şekillerde algılamaları sonucunda ortaya çıkan bir sosyal kategoridir (Alwin ve McCammon, 2007: ss. 219-221). Her kuşak, yaşadığı dönemin teknolojik ilerlemeleri, ekonomik dalgalanmaları ve siyasal yapılarını içselleştirerek kendi değerlerini, normlarını ve iletişim biçimlerini geliştirmektedir. Bu bağlamda, günümüz aile yapısında en sık etkileşim halinde olan kuşaklar aşağıdaki gibidir:

- *Sessiz Kuşak (1925-1945)*: Otoriter aile yapısının yaygın olduğu, yüz yüze iletişime dayalı geleneksel normları benimsemiş bireylerden oluşmaktadır (Henger ve Henger, 2012).
- *Baby Boomers (1946-1964)*: Endüstriyel toplumun büyümesiyle birlikte sosyal refahın genişlediği bir dönemde yetişen bireylerdir. Geleneksel medya (televizyon, radyo, gazete) en baskın iletişim araçlarıdır (Fingerman vd., 2012: ss. 199-203).
- *X Kuşağı (1965-1980)*: Dijitalleşmenin öncesinde doğmuş, bireyselleşme eğilimi yüksek bir nesildir. Yazılı ve sözlü iletişimde güçlüdürler, ancak hızlı dijital dönüşüme adapte olma sürecinde zorluklar yaşayabilmektedirler (Berkup, 2014: ss. 221-222).

- *Y Kuşağı (1981-1996):* Küreselleşme ile şekillenen, internet ve mobil teknolojilerin içine doğmuş bir kuşaktır. Çevrim içi iletişimi ve görsel-ışitsel unsurları yoğun biçimde kullanabilmektedirler (Bencsik vd., 2016: ss. 92-95).
- *Z Kuşağı (1997-2012):* Teknoloji ile iç içe büyüyen, anlık ve hızlı bilgi akışına alışkın bireylerden oluşur. Geleneksel hiyerarşik aile yapılarına mesafeli durabilmektedirler (Dolot, 2018).

Kuşaklar arası iletişim, aile bireyleri arasında farklı yaş gruplarının bilgi, deneyim, değerler ve kültürel kodları aktardığı çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreç, bireylerin doğduğu dönemlerin sosyal, ekonomik ve teknolojik bağlamlarıyla şekillenmekte ve her kuşak farklı bir dünya görüşü, iletişim tarzı ve beklenti seti geliştirmektedir (Hummert, 2018: ss. 131-137). Dolayısıyla, kuşaklar arası iletişimin temel dinamikleri, tarihsel ve sosyolojik arka planın yanında psikolojik ve bilişsel faktörlerle de doğrudan ilişkilidir. Kuşaklar arası iletişimin niteliğini belirleyen bazı temel faktörler bulunmaktadır (Barker vd., 2004: ss. 140-149; Trommsdorff, 2009):

- *Teknoloji Kullanımı:* Dijital araçlar (sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları) bazı kuşaklar için kolaylaştırıcı bir unsurken, bazıları için ise iletişim engeli oluşturabilmektedir.
- *Dil ve Anlam Dünyaları:* Her kuşağın kelime dağarcığı, mizah anlayışı ve sembolik anlatım biçimleri farklılık göstermektedir. Bu durum, mesajların yanlış yorumlanmasına neden olabilmektedir.
- *Otorite ve Roller:* Geleneksel otoriter yapıların esnemesiyle, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde daha eşitlikçi ve müzakereci modeller yaygınlaşmaktadır.
- *Değerler ve Yaşam Tarzları:* Bireysel özgürlük, toplumsal aidiyet ve kariyer beklentileri gibi konular, farklı kuşaklar arasında gerilimlere neden olabilmektedir.

Kuşaklar arasında iletişim farklılıkları arttıkça, aile içi dinamiklerde çatışmaların ve kopuklukların yaşanma olasılığı yükselmektedir. Bu nedenle, kuşaklar arası iletişimde uyum sağlayıcı kamu politikalarının geliştirilmesi giderek önem kazanmaktadır. Kamu politikalarının bu süreci nasıl yönettiği

ve desteklediği ise aile içi bağların korunması ve toplumsal uyum açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Teknolojik Değişim ve Aile İçi İletişime Etkileri

Teknolojik değişim, bireylerin günlük yaşamlarından toplumsal yapıya kadar geniş bir alanda dönüşüme yol açan en önemli faktörlerden biridir. Aile içi iletişim de bu dönüşümden doğrudan etkilenmekte, kuşaklar arası etkileşimi hem kolaylaştıran hem de zorlaştıran bir husus olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde dijitalleşme, sosyal medya ve mobil teknolojiler, aile üyeleri arasındaki iletişim biçimlerini derinden şekillendirerek geleneksel iletişim pratiklerini yeniden tanımlamaktadır (Tadpatrikar vd., 2021: ss. 1-7). Ancak, bu değişim aynı zamanda iletişim boşluklarına-algisal farklılıklara yol açmakta ve aile içi etkileşimdeki dinamikleri de etkilemektedir. Bu değişim; iletişim araçları, iletişim sıklığı, iletişim içeriği ve iletişim bağlamı gibi çeşitli boyutlarda kendini göstermektedir: (Lanigan, 2009: ss. 589-595; Romero-Ruiz, 2017: ss. 31-35).

- *İletişim Araçlarının Dijitalleşmesi:* Geleneksel yüz yüze sohbetler, mektuplaşmalar ve sabit hatlı telefon konuşmaları, yerini anlık mesajlaşma uygulamaları, sosyal medya platformları ve video konferanslara bırakmıştır. Bu durum, özellikle genç kuşaklar için daha hızlı bir iletişim ortamı sunarken, eski kuşaklar açısından adaptasyon zorlukları oluşturmaktadır.
- *İletişim Sıklığındaki Değişimler:* Mobil teknolojiler sayesinde aile üyeleri arasındaki iletişim sıklığı artmıştır. Ancak bu sıklık, yüz yüze etkileşimin niteliğini azaltmış, daha çok kısa ve yüzeysel mesajlaşmaların yaygınlaşmasına yol açmıştır.
- *İçerik ve Anlam Dünyalarının Farklaşması:* Dijital platformlarda kullanılan semboller, emojiler ve kısaltmalar, kuşaklar arasında anlam kaymalarına neden olabilmektedir. Örneğin, genç kuşaklar için sıradan bir mizahi ifade, yaşlı bireyler için yanlış anlamalar oluşturabilecek bir dil unsuru haline gelebilmektedir.
- *İletişim Bağlamlarının Genişlemesi:* Geleneksel aile sohbetleri genellikle özel alanlarla sınırlıyken, sosyal medya platformları aracılığıyla aile içi

iletişim kamuya açık hale gelebilmektedir. Bu durum, bazı aile bireyleri için mahremiyet ihlali algısı oluşturabilirken, bazıları için aidiyet hissini güçlendirebilmektedir.

Diğer yandan teknolojinin hızlı değişimiyle birlikte kuşaklar arasında dijital uçurum kavramı ortaya çıkmıştır. Dijital uçurum, özellikle yaşlı ve genç kuşaklar arasındaki teknoloji kullanım farklarını ifade eden bir olgudur. Bu fark, aile içindeki iletişim süreçlerinde çeşitli anlaşmazlıklara ve uyumsuzluklara neden olabilmektedir (Paul ve Stegbauer, 2005). Özellikle Baby Boomers ve X kuşağı, dijitalleşmeye sonradan adapte olmak zorunda kalmış, bu süreçte bazı zorluklar yaşamıştır. Y ve Z kuşağı ise dijital dünyaya doğmuş olup, iletişimlerini büyük ölçüde bu alanda gerçekleştirmektedir. Bu durum, özellikle ebeveyn-çocuk ilişkilerinde iletişim kopukluklarına ve yanlış anlaşılmalara yol açabilmektedir. Dijital bağımlılık ise özellikle genç bireylerin fiziksel sosyal etkileşimlerden uzaklaşmasına neden olabilmektedir.

Teknolojik değişimin aile içi iletişime etkilerini yönetmek amacıyla bazı ülkeler, dijital okuryazarlık programları, aile içi dijital farkındalık çalışmaları ve ebeveyn-çocuk teknoloji etkileşim stratejileri gibi çeşitli politikalar geliştirmektedir. Öne çıkan bazı kamu politikaları şunlardır (Jaeger vd., 2012; Wang ve Si, 2024: ss. 4-12):

- **Dijital Okuryazarlık Programları:** Özellikle İskandinav ülkelerinde, yaşlı bireylerin dijital araçları daha etkin kullanabilmeleri için devlet destekli eğitim programları uygulanmaktadır. Bu tür programlar, kuşaklar arası iletişim farklarını azaltmaya yönelik önemli bir araçtır.
- **Aile İçi Medya Kullanım Politikaları:** Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada gibi ülkelerde, ebeveynlere yönelik dijital medya kullanım kılavuzları hazırlanarak çocuklarla sağlıklı dijital etkileşim kurulması teşvik edilmektedir.
- **Dijital Bağımlılıkla Mücadele Stratejileri:** Güney Kore ve Japonya, özellikle genç nüfusun dijital bağımlılıkla mücadelesine yönelik çeşitli farkındalık kampanyaları ve düzenlemeler geliştirmiştir. Bu tür politikalar, aile içi iletişimin niteliğini artırmaya yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Teknolojik değişimin aile içi iletişime etkilerini dengelemek ve kuşaklar arası uyumu sağlamak için sistematik kamu politikaları ve toplumsal farkındalık girişimleri gerekmektedir. Dijitalleşme, aile üyeleri arasında hızlı ve sürekli bir bağlantı sağlarken, yüz yüze etkileşimi azaltarak iletişimin niteliğini de dönüştürmektedir. Bu bağlamda, devletlerin ve sivil toplum kuruluşlarının geliştirdiği farkındalık kampanyaları, teknoloji kullanımına yönelik etik kurallar ve dijital okuryazarlık eğitimleri, kuşaklar arası iletişim engellerini aşmada kritik bir rol oynayabilmektedir.

Kamu Politikalarında Aile İçi İletişim

Kamu politikaları, aile içi iletişim süreçlerini desteklemek ve toplumsal uyumu artırmak için eğitim, sosyal destek mekanizmaları, medya düzenlemeleri ve ekonomik teşvikler gibi çeşitli araçlarla şekillendirilmektedir (Taylor, 2011). Bu kapsamdaki başlıca kamu politikası alanları aile destek programları ve rehberlik hizmetleri olarak ifade edilebilir. Avrupa ülkelerinde yaygın olarak uygulanan aile danışmanlığı ve ebeveyn eğitimi programları, aile içi iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sosyal kapsayıcılığı artıran politikalar kapsamında ise eşit fırsatlar ve sosyal adalet çerçevesinde düşük gelirli ailelere ve dezavantajlı gruplara yönelik sosyal destek mekanizmaları geliştirilerek toplumsal uyum güçlendirilmektedir. Dijital dönüşüme uyum sağlayan politikalar, teknoloji ve sosyal medya kullanımının aile içi iletişime etkilerini yönetmek amacıyla dijital medya okuryazarlığını artıran programlar ve bilinçlendirme kampanyaları içermektedir. İş ve aile yaşamını dengeleyici politikalar ise esnek çalışma saatleri, ebeveyn izinleri ve çocuk bakım destekleri gibi uygulamalarla aile bireylerinin birbirleriyle daha fazla zaman geçirmesine ve sağlıklı iletişim kurmasına olanak tanımaktadır. Bu tür politikalar, aile içi iletişim süreçlerini destekleyerek toplumsal uyumu güçlendirme açısından kritik bir işlev üstlenmektedir.

Dünya genelinde kamu politikalarında aile dinamiklerine yönelik farklı modeller benimsenmiş olup, bu modeller ülkelerin sosyo-kültürel yapıları, ekonomik durumları ve yönetim anlayışlarına göre değişiklik göstermektedir. Aile politikaları, genellikle üç temel model çerçevesinde şekillenmektedir:

- *Refah Devleti Modeli (İskandinav Ülkeleri – İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya):* Refah devleti modeli kapsamında İskandinav ülkeleri, aile

yapısını doğrudan destekleyen sosyal refah politikaları uygulamaktadır. Devletin aktif rol oynadığı bu modelde, kuşaklar arası iletişimi artırmak ve aile içi çatışmaları önlemek amacıyla ebeveyn izni, çocuk bakım hizmetleri, aile rehberliği ve eğitim destekleri gibi çeşitli uygulamalar geliştirilmiştir. (Leira, 2002).

- *Liberal Model (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya):* Liberal refah modeli kapsamında devlet, aile politikalarına asgari düzeyde müdahale etmekte ve daha çok bireysel sorumluluğa dayalı çözümleri teşvik etmektedir. Bu yaklaşımda aile bireyleri arasındaki iletişim, piyasa koşullarına ve bireysel tercihlere bağlı olarak şekillenmektedir (Mahon, 2008; Woods, 2012; Woods, 2018).
- *Muhafazakâr-Korporatist Model (Almanya, Fransa, Belçika, Avusturya):* Kıta Avrupası refah modeli kapsamında aile politikaları, devlet, kilise ve sivil toplum kuruluşlarının ortak iş birliğiyle yürütülmektedir. Bu modelde, aile toplumun temel taşı olarak görülmekte ve kuşaklar arası iletişimi artırıcı mekanizmalar teşvik edilmektedir (Pfau-Effinger, 2008; Pfau-Effinger, 2018).

Kamu politikalarında aile dinamikleri ve iletişim süreçlerine yönelik farklı modellerin benimsenmesi, ülkelerin sosyo-ekonomik koşulları, kültürel yapıları ve yönetim anlayışları doğrultusunda şekillenmektedir. Bu bağlamda, kamu politikalarının aile yapısına yönelik etkili ve sürdürülebilir çözümler üretebilmesi, küresel eğilimleri dikkate alan, kültürel duyarlılığı yüksek ve sosyal kapsayıcılığı artıran yaklaşımlar geliştirilmesi ile mümkündür.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın dayandığı yöntemsel yaklaşım, veri toplama-analiz süreçleri ve geçerlilik-güvenirlik stratejileri açıklanmakta olup; çalışma kapsamında kullanılan doküman türleri, model-ülke seçimi ve analiz aşamaları detaylandırılmaktadır.

Araştırma Deseni ve Yaklaşımı

Nitel araştırma temelinde yapılandırılan bu çalışmada yazılı materyallerin sistematik bir biçimde incelenmesi, sınıflandırılması, yorumlanması ve anlamlandırılması sürecine dayanan doküman analizi kullanılmıştır (Bowen,

2009). Araştırmada, hem betimsel analiz hem de karşılaştırmalı analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu yöntemsel tercih, “*Farklı ülkelerde kamu politikaları, ailede kuşaklar arası iletişimi hangi stratejilerle dönüştürmektedir ve Türkiye bu dönüşüm bağlamında nasıl bir konumlanış sergilemektedir?*” Şeklinde ifade edilen araştırma sorusuna yanıt aramak üzere yapılandırılmıştır. Betimsel analiz ile incelenen belgelerdeki kamu politikası eğilimleri, tematik odakları ortaya çıkarmış; karşılaştırmalı analiz ile Türkiye örneği, belirlenen uluslararası model ve ülkelerle sistematik olarak karşılaştırılmıştır.

Veri Seti, Doküman Türleri ve Model-Ülke Seçimi

Araştırmanın veri setini, hem Türkiye’ye hem de karşılaştırmalı analiz yapılacak ülkelere ait kamu dokümanları oluşturmaktadır. Bu dokümanlar, içeriklerinin kamu politikalarıyla doğrudan ilişkili olması ve aile içi kuşaklar arası iletişimi şekillendiren yasal, kurumsal ve uygulama düzeyindeki politikaları yansıtmaları temelinde seçilmiştir.

Kullanılan dokümanlar aşağıdaki başlıklarda gruplandırılmıştır:

- Ulusal kalkınma planları ve strateji belgeleri
- Aile politikalarıyla ilgili yasa ve yönetmelikler
- Bakanlık ve bağlı kurumların eylem planları, faaliyet raporları ve resmi program dokümanları
- Uluslararası karşılaştırma yapılan ülkelerin kamu politikası belgeleri (ör. sosyal refah stratejileri, dijital aile destek programları, nesiller arası dayanışma raporları)
- İlgili ülkelerdeki değerlendirme raporları ve uluslararası kuruluşların (UNICEF, OECD, AB, vs.) tematik politika belgeleri

Doküman seçimi, amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda sadece konuyla tematik olarak doğrudan ilgili, erişilebilir ve karşılaştırmalı analize katkı sunabilecek dokümanlar dahil edilmiştir (Rai ve Thapa, 2015: ss. 2-5). Ayrıca, veri çeşitliliğini sağlamak amacıyla yasa metinleri, politika belgeleri ve raporlar bir arada değerlendirilerek üçleme (triangulation) stratejisi benimsenmiştir (Patton, 2015: s. 306).

Yöntem ve analiz kapsamında Türkiye ile birlikte karşılaştırılan modellerin/ülkelerin seçim gerekçeleri aşağıdaki gibidir:

- **İskandinav Modeli** - İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya: Sosyal demokrat refah devleti yapısıyla aile politikalarında kuşaklar arası eşitliğe ve çocuk haklarına dayalı güçlü uygulamalara sahiptir (Leira, 2002).
- **Orta Avrupa Modeli** - Almanya, Hollanda, Fransa: Geleneksel aile politikalarından birey merkezli modellere geçiş sürecinde uyguladığı çok katmanlı sistemler ile örnek bir geçiş süreci sunmaktadır (Pfau-Effinger, 2008; Pfau-Effinger, 2018).
- **Anglo-Sakson Modeli** - ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya: Dijital medya okuryazarlığı ve bireysel sorumluluk temelli politikalar ile dikkat çekmekte ve farklılaşmaktadır (Mahon, 2008; Woods, 2012; Woods, 2018).
- **Asya Modeli - Japonya, Güney Kore:** Teknoloji temelli eğitim ve aile politikaları ile yaşlı nüfusa yönelik uygulamalarıyla diğer modellerden farklılaşmaktadır (Japan Up Close, 2022; Kyodo News, 2023; World Bank, 2024, CEIP, 2024).

Bu modellerin-ülkelerin farklı sosyokültürel yapıları ve refah rejimlerine sahip olmaları, Türkiye'nin mevcut politika yapısının daha açık biçimde değerlendirilebilmesine imkân tanımıştır.

Veri Analizi Süreci

Araştırmada ele alınan dokümanlar, betimsel analiz ve tematik analiz teknikleriyle değerlendirilmiştir. Çalışmada kullanılan tematik analiz yaklaşımı, Braun ve Clarke'ın (2006) literatüre kazandırdığı çerçeve kapsamında yürütülmüştür. Öncelikle her ülkeye ait belgeler ayrı ayrı incelenmiş, ardından ortak temalar ve politik eğilimler doğrultusunda karşılaştırmalı bir inceleme yapılmıştır.

Analiz süreci dört temel aşamada gerçekleştirilmiştir (Bowen, 2009; Braun ve Clarke, 2006; Miles vd., 2014):

1. **Veri Organizasyonu:** Belgeler dijital ortamda sınıflandırılarak yıllara, belge türüne ve modele-ülkeye göre gruplandırılmıştır.
2. **İlk Kodlama:** Araştırma soruları doğrultusunda yönlendirici anahtar kavramlar belirlenmiş, belgelerde bu kavramlara ilişkin ifadeler açık kodlama yöntemiyle işaretlenmiştir.
3. **Tematik Kodlama:** Kodlar arasında benzerlik ve kavramsal yakınlık temelinde aşağıdaki temalar oluşturulmuştur:
 - a. Dijital Ebeveynlik ve Medya Okuryazarlığı
 - b. Aile İçi Eğitim ve Kuşaklar Arası Aktarım Süreci
 - c. Devletin Koruyucu Rolü ve Yaşlı-Genç Dayanışması
 - d. Kamu Politikası Modellerinde Aile İçi İletişim ve Toplumsal Uyum
4. **Yorumlayıcı Analiz:** Elde edilen temalar, araştırmanın kuramsal çerçevesiyle ilişkilendirilerek bağlamsal çözümlemeler yapılmıştır.

Kodlama ve tematik analiz süreci, çalışmada belirtilen araştırma sorusuna bağlamında yürütülmüştür. Özellikle dijital ebeveynlik, yaşlı-genç dayanışması, medya okuryazarlığı ve kamu politika modelleri gibi temalar, araştırma sorusunun alt boyutlarını temsil etmektedir. Bu çerçevede, her bir ülkenin/modelin kamu politikaları analiz edilirken, kuşaklar arası iletişimi dönüştürücü etkiler özelinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Geçerlilik, Güvenirlik ve Sınırlılıklar

Nitel araştırmalarda iç tutarlılığı sağlamak amacıyla Lincoln ve Guba'nın (1985: 305-307) önerdiği stratejiler bu çalışmada titizlikle uygulanmıştır. Öncelikle, üçleme (triangulation) yöntemi kullanılarak yasal düzenlemeler, politika raporları ve akademik belgeler gibi farklı türde kaynaklar birlikte analiz edilmiş, böylece veri çeşitliliği sağlanmıştır. Araştırmada yalnızca tanımlayıcı bulgular sunmakla yetinilmemiş olup; bu bulgular bağlamsal ve çok katmanlı yapısal boyutlarıyla analiz edilerek yorumlayıcı derinlik kazandırılmaya çalışılmıştır (Denzin ve Lincoln, 2011). Kodlama sürecinde ise, kodlar ve temalar birden fazla okumaya tabi tutulmuş, içerik örtüşmeleri test edilmiş ve tekrar eden örüntüler sabitlenerek kodlama tutarlılığı gözetilmiştir. Son olarak, elde edilen bulgular çalışmanın teorik çerçevesiyle ilişkilendirilmiş; böylece

bulguların kuramsal geçerliliği desteklenmeye çalışılmış ve politika yapım süreçlerine dönük öneriler bu kuramsal zemin üzerinden yapılandırılmıştır.

Diğer yandan nitel yöntemde elde edilen bulgular bağlamsal derinlik sunmakla birlikte, bu yöntem doğası gereği, genellenebilirlik açısından sınırlı bir kapsama sahiptir. Özellikle, çalışmada amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilen belge türleri, yalnızca analiz kapsamına alınan ülkelere ve Türkiye'ye ait erişilebilir strateji belgeleri, politika metinleri ve program raporlarıyla sınırlı kalmıştır. Bu belgelerde yer alan ifadeler çoğunlukla politika yapımcıların beyan ettikleriyle sınırlı olup, uygulama sürecindeki sapmalar ya da toplumsal karşılıklar derinlemesine analiz edilememiştir. Diğer yandan çalışma, yalnızca yazılı ve erişilebilir belge türlerine dayandığı için, sahadaki güncel ve dinamik uygulamaları sürekli izleyebilecek bir tasarım içermemektedir. Gelecek araştırmalar için derinlemesine mülakatlar, gözlem ve odak grup görüşmeleri gibi nitel veri toplama teknikleriyle desteklenen karma yöntemli yaklaşımlar benimsenmesi, elde edilen bulguların daha bütüncül bir değerlendirmeye tabi tutulmasına olanak tanıyabilir.

BULGULAR: ULUSLARARASI KAMU POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE AİLEDE KUŞAKLAR ARASI İLETİŞİM

Bu bölümde, seçilen ülkelerde kuşaklar arası iletişimi güçlendirmeye yönelik kamu politikaları, yöntem bölümünde tanımlanan tematik analiz sürecine uygun biçimde aşağıdaki beş ana tema çerçevesinde olarak sunulmuştur:

1. Dijital Ebeveynlik ve Medya Okuryazarlığı
2. Aile İçi Eğitim ve Kuşaklar Arası Aktarım Süreci
3. Devletin Koruyucu Rolü ve Yaşlı-Genç Dayanışması
4. Kamu Politikası Modellerinde Aile içi İletişim ve Toplumsal Uyum

Dijital Ebeveynlik ve Medya Okuryazarlığı

Günümüz dünyasında dijitalleşme, bireylerin yaşam tarzını ve kurumların işleyiş biçimini köklü bir şekilde değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Aile içi iletişim de bu süreçten etkilenmekte, özellikle farklı kuşaklar arasındaki dijital uçurum, iletişim dinamiklerini şekillendiren kritik bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Kuşaklar arası iletişimde teknolojik adaptasyonun sağlanması,

aile bireylerinin ortak bir iletişim zemini bulabilmesi açısından kritik önem taşımaktadır (Marzo, 2024). Bu bağlamda birçok ülke, teknolojik adaptasyon politikaları ve dijital okuryazarlık programları geliştirerek, kuşaklar arasındaki iletişim bariyerlerini azaltmayı hedeflemektedir.

Teknolojik adaptasyon politikaları, bireylerin dijital araçları etkili bir şekilde kullanabilmesini sağlamayı amaçlayan düzenlemelerden oluşmaktadır. Bu politikalar; eğitim, erişilebilirlik, medya okuryazarlığı ve dijital kapsayıcılık gibi unsurları içermektedir. Kamu yönetimi açısından teknolojik adaptasyon politikalarının üç temel amaca hizmet ettiğini söylemek mümkündür. İlk olarak, dijital uçurumun azaltılması hedeflenmekte olup, teknolojik gelişmelerin herkes tarafından eşit şekilde kullanılabilmesi için kuşaklar arası dijital adaptasyon mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. İkinci olarak, aile içi iletişimin güçlendirilmesi amacıyla yaşlı bireylerin dijital araçları etkin şekilde kullanabilmesi teşvik edilmekte, bu da aile bireyleri arasındaki etkileşimi artıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Son olarak, toplumsal entegrasyon ve dijital hakların güçlendirilmesi kapsamında, dijital okuryazarlığın bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştırarak e-devlet hizmetlerinden faydalanmasını sağladığı ve toplumsal entegrasyonu artıran kritik bir unsur olduğu vurgulanmaktadır (UNDP, 2024).

Bu noktada, birçok ülke teknolojik adaptasyon sürecini destekleyen stratejiler geliştirmiş ve başarılı politika uygulamaları hayata geçirmiştir:

- *Japonya – Dijital Okuryazarlık ve Yaşlı Kuşağın Adaptasyonu:* Japonya, dünyanın en yaşlı nüfusuna sahip ülkelerinden biri olarak, yaşlı bireylerin dijitalleşme sürecine entegrasyonunu sağlamak amacıyla kapsamlı kamu politikaları geliştirmektedir. Bu kapsamda ve dijital kapsayıcılık programları aracılığıyla devlet, 60 yaş üstü bireyler için dijital eğitim programları düzenlemekte ve akıllı telefon, sosyal medya ile e-devlet hizmetleri kullanımı konusunda eğitimler vermektedir. Ayrıca, çok kuşaklı dijital eğitim merkezleri sayesinde gençler ve yaşlılar arasında teknoloji mentorluğu programları uygulanmakta olup, yaşlı bireylerin torunlarıyla çevrim içi iletişim kurabilmesi için interaktif uygulamalar bulunmaktadır (Japan Up Close, 2022; Kyodo News, 2023; World Bank, 2024, CEIP, 2024).

- **Güney Kore – Dijital Entegrasyon ve Eğitim Programları:** Güney Kore, dünyanın en dijitalleşmiş ülkelerinden biri olarak, yaşlı bireylerin ve geleneksel aile yapısının dijital çağda sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla çeşitli politikalar geliştirmiştir. Bu kapsamda, dijital okuryazarlık seferberliği ve devlet destekli programlar aracılığıyla yaşlı bireylere yönelik akıllı telefon ve internet kullanımı eğitimleri verilmekte, bireylerin dijital ortamda aktif olmaları teşvik edilmektedir. Ayrıca, dijital bağımlılıkla mücadele programları çerçevesinde Güney Kore devleti, genç neslin dijital bağımlılığını azaltmak ve aile içi yüz yüze iletişimi artırmak amacıyla dijital detoks kampları düzenlemektedir (ABC News, 2015; Seoul Metropolitan Government, 2022; The Korea Times, 2023; Kang, 2023: 20; Pan, 2024: s. 2333).
- **Kanada – Kuşaklar Arası Dijital Bağ Kurma Projeleri:** Kanada, kuşaklar arası iletişimi güçlendirmeye ve teknolojik adaptasyonu sağlamaya yönelik projeler geliştiren ülkelerden biridir. Bu doğrultuda, dijital uyum merkezleri aracılığıyla emekli vatandaşların dijital araçlara erişimini artırma adına kamu destekli merkezler açılmıştır. Ayrıca, aile içi dijital eğitim programları kapsamında ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kurmasını sağlamak için dijital medya kullanımı üzerine bilinçlendirme kampanyaları yürütülmektedir (OPC of Canada, 2020; Government of Canada, 2023; Teyit, 2024).
- **Avrupa Birliği (Avrupa Modeli) – Dijital Kapsayıcılık Stratejileri:** Avrupa Birliği (AB), bütüncül bir dijital kapsayıcılık politikası geliştirerek bireylerin yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik durumu gözetilmeksizin dijital hizmetlere kolaylıkla erişilmesini hedeflemektedir. Bu doğrultuda ve dijital uyum yasal çerçevesi kapsamında AB, dijital kapsayıcılığı artırmak amacıyla yaşlı bireylerin ve dezavantajlı grupların dijital araçlara erişimini destekleyen finansal teşvikler sunmaktadır. Ayrıca medya okuryazarlığı programları çerçevesinde AB üye ülkelerinde, çocukların ve ebeveynlerin bilinçli dijital medya kullanımı konusunda eğitilmesi için kamu destekli eğitim programları uygulanmaktadır (DLearn EU, 2019; Council of Europe, 2024, European Commission, 2025).

Dijital ebeveynlik ve medya okuryazarlığına ilişkin politikalar, kuşaklar arası iletişimi etkileyen en temel faktörlerden biri olan teknoloji kullanım farklılıklarını dengelemeye yönelik önemli araçlardır. Kavramsal çerçevede vurgulanan “dijitalleşmenin aile içi iletişim süreçlerine etkisi” ve “dijital uçurum” kavramları göz önüne alındığında, bu tür politikaların kuşaklar arasında ortak bir iletişim zemini oluşturma potansiyeli taşıdığı görülmektedir. Özellikle dijital okuryazarlık programları, yaşlı bireylerin teknolojiyle bütünleşmesini kolaylaştırırken, genç kuşakların da aile içi iletişimde empatik yaklaşımlar geliştirmesine katkı sunmaktadır. Böylece dijital araçlar birer engel değil, kuşaklar arası anlayışı kolaylaştıran birer köprü haline gelebilmektedir.

Aile İçi Eğitim ve Kuşaklar Arası Aktarım Süreci

Aile içi iletişimde kuşaklar arası etkileşimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi, hem bireysel çabalarla hem de kamusal politikalar ve toplumsal farkındalık çalışmalarıyla desteklenmelidir. Eğitim ve farkındalık çalışmaları, kuşaklar arası iletişimi güçlendirmek, toplumsal uyumu artırmak ve aile içi çatışmaları önlemek için geliştirilmiş stratejik araçlardır. Eğitim politikaları, aile içi iletişimi destekleyen bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik sistematik çerçeveler sunmaktadır. Özellikle kuşaklar arası etkileşimi artırmayı amaçlayan eğitim programları, aşağıdaki temel hedeflere odaklanmaktadır (Antonucci vd., 2007: ss. 689-691; Brasileiro, 2019: ss. 1-5):

- Aile bireylerinin birbirlerinin iletişim tarzlarını anlamalarını sağlamak,
- Yaşlı bireylerin dijitalleşmeye uyum sağlamasını kolaylaştırmak,
- Gençlerin yaşlılarla daha bilinçli ve saygılı bir iletişim kurmalarına yardımcı olmak,
- Ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kurmasını teşvik etmek,
- Toplumsal dayanışmayı artırarak sosyal çatışmaları minimize etmektir.

Bu hedefler doğrultusunda, eğitim programları ve farkındalık çalışmaları çeşitli kamu politikalarında yer bulabilmektedir:

- *İsveç – Yaşam Boyu Öğrenme ve Aile Eğitimi Programları:* İsveç, yaşam boyu öğrenme ve aile içi iletişimi destekleyici eğitim programları geliştiren öncü ülkelerden biridir. Bu kapsamda, aile dinamikleri/

kuşaklar arası iletişim modülleri aracılığıyla ve devlet destekli programlarla ebeveynlere ve büyükannelere-büyükbabalara, çocuklarla ve gençlerle nasıl sağlıklı iletişim kurabilecekleri konusunda rehberlik edilmektedir. Ayrıca, toplum merkezleri ve kamu kurumları aracılığıyla yaşlı bireylere yönelik dijital okuryazarlık kursları düzenlenerek aile içi iletişimde teknolojik engellerin azaltılması hedeflenmektedir (UNESCO, 2017; Library Map, 2021).

- **Almanya – Nesiller Arası Eğitim Programları:** Almanya, aile içi iletişimde kuşak farklarını azaltmaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme programları geliştiren ülkelerden biridir. Bu kapsamda, okullarda nesiller arası diyalog dersleri ile öğrencilere büyükanneleriyle ve büyükbabalarıyla daha güçlü bağlar kurmalarını teşvik eden içerikler sunulmaktadır. Ayrıca, aile içi çatışma yönetimi eğitimi kapsamında ebeveynlere ve gençlere yönelik aile içi iletişim ve empati geliştirme eğitimleri sağlanarak kuşaklar arası anlayışın güçlendirilmesi hedeflenmektedir (Centre for Public Impact, 2018; CSSH, 2021; Prognos, 2021).
- **ABD – Dijital Medya Okuryazarlığı ve Farkındalık Kampanyaları:** ABD’de, ebeveynlerin ve çocukların dijital medya kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi için ulusal düzeyde programlar yürütülmektedir. Bu kapsamda, aile içi dijital iletişim eğitimleri ile çocukların ve ebeveynlerin sosyal medyayı bilinçli kullanmalarını sağlamak amacıyla eğitim modülleri geliştirilmiştir. Ayrıca, ulusal farkındalık kampanyaları kapsamında televizyon ve sosyal medya platformlarında aile içi iletişimi destekleyici kamu spotları yayınlanarak dijital medya kullanımına yönelik bilinç artırılmaktadır (Media Literacy Now, 2024; Namle, 2025; Common Sense Media, 2025).
- **Güney Kore – Teknoloji Temelli Aile Eğitimi Programları:** Güney Kore, kuşaklar arası iletişimde dijital araçların etkisini en fazla göz önünde bulunduran ülkelerden biridir. Bu kapsamda, ebeveynler için dijital okuryazarlık programları ile anne ve babalara, çocuklarının dijital dünyada nasıl etkileşimde bulunması gerektiğini öğreten kurslar düzenlenmektedir. Ayrıca, gençler için aile içi saygı ve iletişim eğitimi kapsamında okullarda büyüklerle iletişim kurma, aile içi değerler

ve toplumsal sorumluluk konularında bilinçlendirme çalışmaları yürütülerek kuşaklar arası anlayış ve uyum güçlendirilmektedir (Seoul Metropolitan Government, 2021; Kim ve Chung, 2022: s. 8).

Kuşaklar arası etkileşimi güçlendirmeyi hedefleyen aile içi eğitim programları, kavramsal çerçevede açıklanan “kuşakların farklı değer sistemleri, iletişim tarzları ve anlam dünyaları” bağlamında ortaya çıkan uyumsuzlukları gidermeye yönelik somut adımlar sunmaktadır. Bu tür uygulamalar, özellikle otorite ve rol algılarındaki dönüşüme uyum sağlama sürecini kolaylaştırarak kuşaklar arası çatışmaları önlemeye katkı sağlamaktadır. Ayrıca eğitim yoluyla desteklenen aktarım süreçleri, bireylerin sadece bilgi değil, aynı zamanda empati, hoşgörü ve anlayış gibi duygusal bileşenler üzerinden de birbirlerine bağlanmasına olanak tanımaktadır. Böylece iletişimin hem bilişsel hem de kültürel katmanları kuvvetlenmektedir.

Devletin Koruyucu Rolü ve Yaşlı-Genç Dayanışması

Küreselleşme, kentleşme, dijitalleşme ve demografik değişimler, aile içi ilişkiler ile kuşaklar arası iletişimi giderek daha karmaşık hale getirmektedir. Özellikle yaşlanan nüfus, gençlerin iş gücüne katılımı ve artan sosyal izolasyon gibi faktörler, kuşaklar arası dayanışmayı destekleyen sosyal politika mekanizmalarının önemini artırmaktadır (Trask, 2009). Aile, bireylerin sosyalleşme sürecinde temel bir yapı taşı olup, toplumsal dayanışmanın ve sosyal uyumun sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ancak söz konusu yapısal dönüşümler, aile içi iletişimi ve kuşaklar arası ilişkileri derinden etkilemektedir. Bu bağlamda, devletler aile içi iletişimi desteklemek, kuşaklar arası iletişimi teşvik etmek ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek amacıyla sosyal destek programları ve kuşaklar arası dayanışma modelleri geliştirmektedir.

Sosyal destek programları, devletin bireylere ve ailelere sunduğu ekonomik, psikososyal ve hizmet odaklı destek mekanizmalarıdır. Kuşaklar arası dayanışma, hem aile bireylerini hem de toplumsal bütünleşmeyi destekleyen önemli bir sosyal politika hedefidir. Bu politikaların temel amaçları şu şekilde sıralanabilir (Sánchez vd., 2010: ss. 129-137; UN, 2013; Brandt, 2013; UN, 2025):

- Kuşaklar arası iletişimi güçlendirmek ve toplumsal dayanışmayı artırmak,
- Aile bireylerinin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurmasını teşvik etmek,
- Yaşlı bireylerin sosyal hayata aktif katılımını sağlamak,
- Gençler ve yaşlılar arasında bilgi, deneyim ve değer aktarımını teşvik etmek,
- Sosyal izolasyonu önlemek ve kuşaklar arası iletişim eksikliğini gidermek,
- Aile içinde bakım yükünü paylaşarak nesiller arası dayanışmayı artırmak,
- Ebeveynlerin ve yaşlı bireylerin toplumsal entegrasyonunu desteklemek,
- Dijitalleşmenin getirdiği iletişim engellerini azaltarak sosyal uyumu sağlamak,
- Göç, kentleşme ve değişen toplumsal dinamiklerin aile yapısına üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak,
- Dezavantajlı grupların (emekliler, yalnız yaşayan yaşlılar, düşük gelirli aileler) ekonomik ve sosyal güvencelerini güçlendirmek.

Bu doğrultuda, birçok ülke aile içi iletişimi destekleyici ve kuşaklar arası dayanışmayı teşvik edici politikalar geliştirerek sosyal kapsayıcılığı artırmayı ve toplumsal çatışmaları azaltmayı hedeflemektedir. Bu politikalar, farklı ülkelerde farklı modellerle uygulamaya konulmuştur:

- *Japonya – Kuşaklar Arası Gönüllülük ve Yaşlı Destek Programları:* Japonya, yaşlanan nüfusa yönelik kuşaklar arası dayanışmayı teşvik eden yenilikçi modeller geliştirmiştir. Fureai Kippu (Dayanışma Kredisi) sistemi sayesinde genç bireyler, yaşlılara gönüllü hizmet verdikçe kredi kazanmakta ve bu kredileri ileriki yaşlarında sosyal destek almak için kullanabilmektedir. Ayrıca çok nesilli topluluk merkezleriyle yaşlıların gençlerle etkileşim sağlayabileceği sosyal alanlar oluşturulmuştur (DVV International, 2020; Saito vd., 2023: ss. 19–26; Community Currency, 2024).

- *Almanya – Kuşaklar Arası Konut ve Bakım Modelleri:* Almanya, yaşlı bireylerin toplumdan izole olmasını önlemek amacıyla karma nesilli konut projeleri geliştirmiştir. Bu projelerde öğrenciler ve yaşlılar aynı konutlarda yaşamaya teşvik edilmekte; böylece gençlere uygun fiyatlı konut sunulurken yaşlı bireylerin sosyal destek alması sağlanmaktadır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin yaşlılara dijital okuryazarlık eğitimi vermesini içeren gönüllülük programları uygulanmaktadır (Age Platform Europe, 2010; Infed, 2014; GMF, 2023).
- *Kanada – Ebeveyn ve Yaşlı Destek Politikaları:* Kanada’da, yaşlı bireylere veya engelli aile üyelerine bakım sağlayan kişiler için mali teşvikler içeren destek programları yürütülmektedir. Ayrıca, yaşlı bireyler ile gençler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını amaçlayan kamu destekli kuşaklar arası mentorluk projeleri ile toplumsal dayanışma desteklenmektedir (Valene Campbell, 2023; Government of Canada, 2024; Canadian Alliance for Intergenerational Living, 2025).
- *Güney Kore – Yaşlı Nüfusu Entegre Etmeye Yönelik Toplumsal Politikalar:* Güney Kore, emeklilere yarı zamanlı çalışma ve danışmanlık imkânları sunarak yaşlı bireylerin iş gücüne entegrasyonunu sağlamaktadır. Aynı zamanda gençlerin yaşlılara dijital eğitim verdiği programlarla dijital okuryazarlık artırılmakta, nesiller arası etkileşim teşvik edilmektedir (Seoul Metropolitan Government, 2022; SDG16 Plus, 2023; Asem Global Ageing Center, 2023).

Devletin koruyucu ve destekleyici rolüne dayalı kuşaklar arası dayanışma modelleri, çalışmanın kavramsal çerçevesinde yer alan “kamu politikalarının aile içi bağları güçlendirici işlevi” ile doğrudan ilişkilidir. Sosyal destek mekanizmaları ve gönüllülük esasına dayalı hizmetler, özellikle aile içi bakım yükünün paylaşılması, yaşlı bireylerin sosyal hayata katılımının desteklenmesi ve genç kuşakların sorumluluk bilincinin gelişmesi açısından kuşaklar arası karşılıklı etkileşimi artıran bütüncül yaklaşımlar sunmaktadır. Böylece, teknolojik ve kültürel ayrışmalarla zayıflayan aile içi bağlar, kamu politikaları yoluyla yeniden güçlendirilmektedir. Bu süreç, aynı zamanda toplumsal uyumun da temel bileşenlerinden biri olan kuşaklar arası empatiyi pekiştirmektedir.

Kamu Politikası Modellerinde Aile içi İletişim ve Toplumsal Uyum

Devletler, aile içi iletişimi ve toplumsal uyumu desteklemek için çeşitli kamu politikası modelleri geliştirmektedir. Bu modeller, aile yapısını güçlendirmeye yönelik kamu hizmetlerini erişilebilir, dönüşüme açık ve kapsayıcı bir şekilde tasarlamaya odaklanmaktadır.

- **İskandinav Modeli:** *Refah Devleti ve Aile Destek Programları (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya):* İskandinav ülkeleri, kapsayıcı refah devletleri olarak aile yapısını güçlendirmek amacıyla devlet destekli programlar geliştirmiştir. Bu kapsamda, ebeveyn eğitimi ve aile danışmanlık hizmetleri ile İsveç'te devlet destekli programlar aracılığıyla ebeveynlere, çocuklarla nasıl sağlıklı iletişim kuracaklarına dair rehberlik hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca, kuşaklar arası entegrasyon programları kapsamında Danimarka'da yaşlı bireylerin gençlerle daha fazla vakit geçirmesini teşvik eden karma nesilli yaşam alanları oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra, aileye yönelik sosyal haklar çerçevesinde Finlandiya, ebeveyn izinleri, çocuk bakım desteği ve iş-aile dengesini sağlayan politikalar ile aile içi iletişimi güçlendiren bir model benimsemiştir (Parenting Across, 2018; Architettura, 2021; The Times, 2023; Government of Sweden, 2023).
- **Orta Avrupa Modeli:** *Aile ve Toplum Entegrasyon Politikaları (Almanya, Hollanda, Fransa, Belçika):* Orta Avrupa ülkeleri, aile yapısını güçlendirmek ve toplumsal uyumu sağlamak amacıyla sosyal hizmetler ve eğitim politikaları geliştirmiştir. Bu kapsamda, Almanya'da nesiller arası gönüllülük programları ile üniversite öğrencileri yaşlı bireylere rehberlik etmekte ve nesiller arası dayanışmayı artıran gönüllülük programları teşvik edilmektedir. Hollanda'da göçmen ailelerin entegrasyonu kapsamında, bu ailelerin topluma daha iyi adapte olmasını sağlamak amacıyla aile içi iletişimi destekleyen kültürel adaptasyon programları uygulanmaktadır. Ayrıca, Fransa'da çocuk odaklı aile politikaları çerçevesinde, çocukların ebeveynleriyle kaliteli zaman geçirmesini teşvik eden esnek çalışma saati politikasıyla aile içi bağların güçlendirilmesi hedeflenmektedir (Cerami, 2005; Platform EU, 2010; European Commission, 2013; Mourik, 2018).

- **Anglo-Sakson Modeli:** Bireysel Sorumluluğa Dayalı Aile Politikaları (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya): Bu modelde, devlet müdahalesi daha sınırlı olup bireyler, kendi aile ilişkilerini güçlendirme konusunda daha fazla sorumluluk taşımaktadır. Bu kapsamda, ABD’de dijital medya kullanımı ve aile iletişimi programları ile aile içi dijital medya okuryazarlığını artırmaya yönelik bilinçlendirme kampanyaları yürütülmektedir. Kanada’da topluluk temelli aile destek programları çerçevesinde, ebeveyn-çocuk ilişkilerini geliştiren eğitim programları desteklenmektedir. Ayrıca, İngiltere’de aile içi çatışma yönetimi programları kapsamında, aile bireyleri arasındaki iletişimi güçlendirmek amacıyla psikososyal danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır (Santa Cruz Education, 2024; Canada’s Centre for Digital Media Literacy, 2025; The Guardian, 2025).

Farklı ülkelerde benimsenen kamu politikası modelleri, kavramsal çerçevede yer alan “kamu politikalarının yönlendirici ve destekleyici rolü” vurgusuyla örtüşmektedir. Refah devleti, liberal ve muhafazakâr-korporatist modellerin her biri, aile içi iletişimde karşılaşılan yapısal ve kültürel sorunlara farklı çözümler üretmektedir. Bu modeller, sadece aile bireyleri arasındaki iletişim sıklığını değil; aynı zamanda değer aktarımını, rollerin yeniden tanımlanmasını ve iletişim ortamlarının dönüşümünü de şekillendirmektedir. Dolayısıyla kuşaklar arası uyumun sağlanması, yalnızca bireylerin çabasıyla değil, sistemli ve kapsayıcı kamu politikalarıyla desteklenebilecek bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

TARTIŞMA: TÜRKİYE’DE AİLEDE KUŞAKLAR ARASI İLETİŞİME YÖNELİK KAMU POLİTİKALARI VE ULUSLARARASI MODELLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye’ de aile yapısı son yıllarda belirgin bir demografik dönüşüm geçirmiştir. Geçmişte geleneksel olarak üç kuşağı bir arada barındıran geniş aile modeli, kentleşme ve sanayileşmenin etkisiyle yerini giderek çekirdek aile modeline bırakmıştır. TÜİK verilerine göre 2008’de ortalama 4.0 olan hane halkı büyüklüğü 2023’te 3.14 kişiye düşmüştür. Aynı dönemde tek çekirdek aile içeren hanelerin oranı %66,9’dan %63,8’e gerilerken, en az bir çekirdek aile ve diğer kişileri içeren geniş ailelerin oranı %16,5’ten %13,2’ye kadar azalmıştır.

Buna paralel olarak yalnız yaşayan bireylerin oranı %14,4'ten %19,7'ye yükselerek her beş haneden birinin tek kişiden oluştuğunu göstermektedir (TÜİK, 2023). Bu veriler, nüfus artış hızının yavaşlaması, doğurganlığın azalması ve iç göçle birlikte ailelerin küçüldüğünü ve coğrafi olarak dağıldığını ortaya koymaktadır.

Diğer yandan Türkiye’de toplumun yaş yapısı da değişmektedir. 2023 itibariyle Türkiye’nin ortanca yaşı 34’e yükselmiş ve nüfusun %10’unu ilk kez 65 yaş üstü bireyler oluşturmuştur (Esen, 2024). Bu demografik dönüşüm, aile içinde nesiller arası iletişimin dinamiklerini yeniden şekillendirmektedir. Özellikle modernleşme süreci, dijitalleşme ve değer algısındaki değişim, kuşaklar arasındaki iletişimi hem kolaylaştıran hem de zorlaştıran çok yönlü etkilere sahiptir. Bir yandan yeni iletişim teknolojileri aile üyelerinin coğrafi mesafeye rağmen bağlantı kurabilmesini sağlarken, diğer yandan ise dijital okuryazarlık düzeylerindeki farklar ve teknoloji kullanım alışkanlıkları, kuşaklar arası dijital uçurum oluşturabilmektedir.

Türkiye’de kuşaklar arası uyumu güçlendirmek amacıyla son yıllarda çeşitli kamu politikaları ve programlar hayata geçirilmiştir. Özellikle 2011’de kurumsallaşan Aile ve Sosyal Politikalar alanındaki bakanlık yapısı (günümüzde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı) bu konuda birçok uygulama ve proje yürütmektedir (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025a). Öne çıkan kurumsal araçlardan biri Aile Eğitim Programı (AEP)’dir. AEP kapsamında ülke genelinde aile bireylerine; iletişim becerileri, kuşaklar arası etkileşim, ebeveynlik rolleri ve değer aktarımı konularında eğitimler verilmektedir. Program, 2024 itibarıyla UNICEF iş birliğiyle güncellenerek “Modüler Aile Eğitim Programı” adıyla 19 ilde pilot uygulamaya başlamıştır. Birçok oturumu bulunan bu modüler eğitimde ebeveynlerin çocuk yetiştirme ve aile içi iletişim becerilerini güçlendirmeleri, dijital medya kullanımında çocukları için farkındalık kazanmaları ve aile dayanıklılığını artırıcı problem çözme yöntemlerini öğrenmeleri hedeflenmiştir. Böylece, aile içinde nesiller arası sağlıklı bir diyalog kurulması ve olası çatışmaların önleyici eğitim yoluyla azaltılması amaçlanmıştır (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024; Aile Eğitimi Programı, 2025).

Aile içi danışmanlık ve destek hizmetleri de kuşaklar arası iletişim sorunlarının çözümünde kritik rol oynamaktadır. Bu doğrultuda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Aile Destek Merkezleri de (ADEM) önemli bir misyon üstlenmektedir (Aile Yılı, 2025a). ADEM birimleri özellikle sosyoekonomik dezavantajlı bölgelerde yaygınlaştırılmakta ve ebeveynlere ücretsiz rehberlik sunmaktadır. Öte yandan, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2017’de başlatılan Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) da risk altındaki ailelere proaktif yaklaşım sergilemektedir (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025b). ASDEP kapsamında eğitimli sosyal destek görevlileri, haneleri ziyaret ederek ihtiyaçları yerinde tespit edip ilgili hizmetlere yönlendirmektedir. 2023 yılı itibarıyla “kırmızı yelekli” olarak bilinen 4.794 ASDEP personeli 6,7 milyon haneyi ziyaret ederek 11,1 milyon vatandaşa çeşitli rehberlik ve destek hizmetleri sunmuştur (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023). Bu veriler, Bakanlığın aile içi çok yönlü sorunlara saha temelli yaklaşarak erken müdahale etmeye odaklandığını göstermektedir.

Türkiye’de kuşaklar arası ilişkileri izlemek ve politika üretimine girdi sağlamak için periyodik olarak “Aile Yapısı Araştırmaları” da yapılmaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile TÜİK’in ortaklaşa yürüttüğü bu geniş çaplı araştırmalar ilk kez 2006’da gerçekleştirilmiş, son olarak 2021 yılında tekrarlanmıştır. Yapılan bu araştırmalar sayesinde değişen aile kompozisyonu, kuşakların değer ve tutumları, bakıma muhtaç yaşlıların durumu, gençlerin aile algısı gibi konularda zengin veriler elde edilmektedir. Bu tür veriler ışığında hazırlanan strateji belgelerinde aile içi iletişimin güçlendirilmesi merkezi bir hedef olarak vurgulanmaktadır (TÜİK, 2022). Nitekim “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı”, aile eğitimlerinin yaygınlaştırılmasını, küresel riskler ve demografik değişimler karşısında aile kurumunun desteklenmesini stratejik öncelik olarak belirlemiştir (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024).

Ulusal düzeyde kuşaklar arası dayanışmayı teşvik eden sembolik ve stratejik girişimler de dikkat çekicidir. Her yıl Mayıs ayında “Aile Haftası” etkinlikleri kapsamında kuşakların buluşmasını hedefleyen programlar düzenlenmektedir (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025c). Ayrıca Türkiye’de 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesiyle birlikte, tüm yıl boyunca aile değerlerini ve kuşaklar

arası bağları güçlendirmeye yönelik çok yönlü faaliyetler planlanmıştır. Bu girişimler, toplumsal düzeyde aile dayanışması mesajını yaygınlaştırarak kurumsal politikaları tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir (Aile Yılı, 2025b).

Türkiye’de kalkınma planları ve üst politika belgeleri de ailede kuşaklar arası iletişim konusuna değinmekte ve somut hedefler içermektedir. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)’nda “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altında, medya kullanımının aile ve evlilik ilişkileri üzerindeki etkisine dikkat çekilmiş ve aile içi iletişim konusunda eğitim programlarının yaygınlaştırılacağı vurgulanmıştır. Planda, görsel-işitsel medya aracılığıyla evlilik, aile içi iletişim ve etkileşim konularında halka yönelik eğitsel içeriklerin artırılması bir politika tedbiri olarak yer almıştır. Ayrıca sosyal medya okuryazarlığı eğitimleriyle gençler ve ebeveynler arasındaki dijital iletişim uçurumunun azaltılması hedeflenmiştir. Yine aynı planda, aile içi şiddete karşı toplumsal bilinç oluşturma ve kuşaklar arası saygı kültürünü geliştirme amaçlı faaliyetlerin önemi vurgulanmıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019).

On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028) hazırlıkları da benzer şekilde aile kurumunun güçlendirilmesini merkezi bir hedef olarak vurgulamıştır. Planda, yaşlanan nüfus yapısı karşısında nesiller arası dayanışmanın teşvik edilmesi, gençlerin aile hayatına hazırlanması ve aile danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması gibi konuların altı çizilmektedir. Bu doğrultuda, kalkınma planları aile politikalarına uzun vadeli bir perspektif kazandırmakta ve kamu kurumlarını bu hedeflere yönlendirmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Diğer yandan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde yayımlanan Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, aile kurumunun güçlendirilmesine ve toplumsal refahın artırılmasına yönelik bilimsel bilgi üretimini teşvik eden önemli bir akademik platformdur. Hakemli ve süreli bir akademik dergi olması itibarıyla, disiplinlerarası çalışmalara yer vererek başta sosyoloji, kamu yönetimi, psikoloji ve sosyal hizmet olmak üzere birçok alanda aile odaklı araştırmaların görünürlüğünü artırmaktadır. Dergi, kuşaklar arası iletişim, aile içi etkileşim, dijitalleşmenin aile yapısına etkileri ve sosyal politika müdahalelerinin değerlendirilmesi gibi konuları ele alan yayınlarla literatüre

katkı sunmaktadır. Dergi, akademi ve uygulama arasındaki bilgi aktarımını güçlendirme hedefi doğrultusunda, kurumsal politika yapım süreçlerine veri temelli bir zemin sunarak kamu politikalarının bilimsel temellere dayalı biçimde şekillendirilmesine destek olmaktadır (Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2025).

Tüm bunlara ek olarak, ülke genelinde merkezi yönetimin taşra teşkilatlanmaları veya yerel yönetimler tarafından düzenlenen “Nineler ve Torunlar Masal Günleri” ya da “Gençlik ve Tecrübe Buluşmaları” vb. gibi sosyal etkinlikler, gençler ile yaşlılar arasında kuşaklar arası iletişimi güçlendirmeyi hedefleyen önemli uygulamalar arasındadır. Ayrıca bazı yerel yönetimler tarafından kurulan aile destek merkezlerinde de psikolog, sosyolog ve halk sağlığı uzmanları; ebeveyn-çocuk iletişim sorunları, kuşak çatışması, aile içi şiddet, gençlerde sınav stresi gibi çeşitli konularda profesyonel danışmanlık hizmeti sunabilmektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2011; Bilecik Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021; Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Türkiye’de aile yapısındaki değişimler ve yeni toplumsal dinamikler, kuşaklar arası iletişim olgusunu kamu politikası gündeminin önemli bir parçası haline getirmiştir. Demografik dönüşüm ve dijitalleşme karşısında, aile içi kuşaklar arası iletişimi güçlendirmeye yönelik kapsamlı adımlar atılmaktadır. Kurumsal düzeyde hayata geçirilen AEP, ASDEP gibi programlar ve strateji belgeleri, nesiller arası uyum ve dayanışmayı artırmayı hedefleyen proaktif politikalardır. Kalkınma planlarından yerel yönetim projelerine ve sivil toplum inisiyatiflerine uzanan geniş yelpazedeki çalışmalar, kuşaklar arasındaki iletişimi güçlendirmeye yönelik çok boyutlu bir çabanın varlığına işaret etmektedir.

Aile içi iletişim ve kuşaklar arası sosyal uyum konusunda farklı ülkeler, kendi sosyoekonomik yapıları ve kültürel dinamiklerine uygun kamu politikaları geliştirmiştir. Araştırmanın bu kısmında, önceki bölümlerde incelenen ülkeler/modeller ile Türkiye’deki ilgili kamu politikaları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. İncelenen ülkeler, politika uygulamalarına göre İskandinav Modeli (İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka), Orta Avrupa Modeli (Almanya, Hollanda, Fransa), Anglo-Sakson Modeli (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya), Asya Modeli (Japonya, Güney Kore) ve Türkiye

örneği olmak üzere beş ana grupta sınıflandırılmıştır. Bu modeller arasındaki temel farklar; aile politikalarının kapsamı, devletin müdahale düzeyi, nesiller arası dayanışma mekanizmaları ve teknolojik adaptasyon stratejileri üzerinden değerlendirilmiştir (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Ülke ve Model Bazlı Aile Politikalarının Karşılaştırması

Model/Ülke	Devletin Rolü	Aile Politikaları	Sosyal Destek Mekanizmaları
İskandinav Modeli (İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka)	Yüksek düzeyde devlet müdahalesi	Aile içi iletişimi destekleyen eğitim ve sosyal hizmet programları	Kuşaklar arası entegrasyonu teşvik eden kapsamlı sosyal refah politikaları
Orta Avrupa Modeli (Almanya, Hollanda, Fransa)	Orta düzeyde devlet müdahalesi	Aile ve toplumsal entegrasyon politikaları	Nesiller arası konut projeleri, göçmen entegrasyonu
Anglo-Sakson Modeli (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya)	Piyasa odaklı, minimal devlet müdahalesi	Dijital medya okuryazarlığı, bireysel sorumluluk temelli politikalar	Yerel yönetimler aracılığıyla destek programları
Asya Modeli (Japonya, Güney Kore)	Hedefe yönelik devlet müdahalesi	Teknoloji temelli eğitim ve aile politikaları	Yaşlı nüfusun entegrasyonunu teşvik eden yenilikçi sosyal politikalar
Türkiye	Karma model – proaktif devlet müdahalesi	AEP, ASDEP, ADEM vb. uygulamalar, Aile Yılı ve Kalkınma Planları gibi bütünleşik politikalar	Aile içi danışmanlık, saha temelli destek ekipleri, merkezi yönetim önderliğinde uygulamalar/ faaliyetler, yerel yönetim uygulamaları

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye'nin aile politikası yaklaşımının karma nitelik taşıdığını söylemek mümkündür. Türkiye, İskandinav modeline benzer biçimde kamu eliyle yürütülen geniş kapsamlı eğitim ve sosyal destek

programları geliştirirken; sosyal etkinlikler, medya okuryazarlığı ve sivil toplum projeleriyle Anglo-Sakson ve Asya modellerinin seçici unsurlarını da sistemine entegre etmektedir.

Teknolojik değişim, aile içi iletişimi önemli ölçüde şekillendirdiği için dijital okuryazarlık ve teknoloji adaptasyonuna yönelik politikalar ülkeler arasında farklılaşmaktadır. Japonya ve Güney Kore, yaşlı bireylerin teknolojiye uyum sağlamasını teşvik eden devlet destekli eğitim programları yürütmektedir. İsveç ve Norveç gibi İskandinav ülkeleri, dijital okuryazarlık kurslarını sosyal hizmet modeli içinde ele alırken; ABD ve Kanada gibi Anglo-Sakson ülkeler ebeveyn odaklı medya farkındalığı kampanyalarına ağırlık vermektedir. Türkiye ise bu alanlarda hem eğitim temelli (AEP, dijital medya modülleri) hem de stratejik üst politika temelli (Kalkınma Planı hedefleri) müdahaleler yürütmektedir. Özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2024 itibarıyla başlattığı "Modüler AEP" uygulaması, dijital uçurumu azaltmayı ve aile içi iletişimi yeniden yapılandırmayı hedefleyen yenilikçi bir politika olarak öne çıkmaktadır.

Kuşaklar arası dayanışmayı artıran politikalarda da ülkelerin farklı stratejiler izlediği görülmektedir. Almanya ve Hollanda, fiziksel yaşam alanları üzerinden dayanışmayı desteklerken; Japonya, ekonomik teşviklere odaklanmaktadır. İsveç ve Norveç ise kültürel uyumu önceleyen eğitim programları uygulamaktadır. Türkiye ise bu noktada çok katmanlı bir yaklaşım benimsemektedir: Hem kurumsal sosyal destek mekanizmaları (ASDEP) aracılığıyla hanelere doğrudan destek sağlamakta, hem de toplum temelli sembol uygulamalar ile (Aile Yılı, Masal Günleri, Gençlik ve Tecrübe Buluşmaları) kuşaklar arası etkileşimi teşvik etmektedir. Türkiye'de 2025 yılının "Aile Yılı" ilan edilmesiyle birlikte tüm yıl boyunca aile temasına odaklanan kamusal girişimler ve etkinlikler dikkat çekicidir. Bu yönüyle Türkiye, dayanışma kültürünü kurumsallaştırma hedefiyle Orta Avrupa ile Asya modelinin kesişiminde yer almaktadır.

Tablo 2. Ülkelerde Eğitim ve Farkındalık Politikalarının Odağı

Ülke	Eğitim ve Farkındalık Kampanyaları
İsveç, Norveç, Finlandiya	Yaşam boyu öğrenme kapsamında aile içi iletişim eğitimleri sunulmaktadır.
ABD, Kanada	Ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmasını sağlayan medya okuryazarlık eğitimleri yaygındır.
Almanya, Hollanda	Okullarda nesiller arası diyalog dersleri uygulanmaktadır.
Japonya, Güney Kore	Yaşlı bireylerin gençlerle etkili iletişim kurabilmesi için eğitim programları düzenlenmektedir.
Türkiye	Aile Eğitim Programı (AEP), Aile Yılı – 2025, dijital medya farkındalığı, kamu kurumları-aile iş birliği modülleri ve merkezi-yerel yönetim faaliyetleri uygulanmaktadır.

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye'nin, eğitim ve farkındalık eksenli kamu politikalarında çok boyutlu bir model geliştirdiği görülmektedir. AEP modülleri hem yetişkinlere hem de genç ebeveynlere hitap edecek şekilde yapılandırılmış; ayrıca merkezi ve yerel yönetimlerin düzenlediği çeşitli etkinliklerle çok kuşaklı etkileşim sahaları genişletilmiştir. Kamu kurumları ve aile iş birliğini artırmak üzere geliştirilen yeni nesil eğitim içerikleri de Avrupadaki uygulamalarla paralellik göstermektedir.

Nihai olarak, küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve demografik değişimler, aile yapısı ve kuşaklar arası iletişim dinamikleri üzerinde derin etkiler oluşturmaktadır. Farklı ülkelerde uygulanan kamu politikaları, aile içi iletişimi güçlendirmek, kuşaklar arası sosyal uyumu sağlamak ve toplumsal dayanışmayı artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Çalışmada incelenen politika modelleri, ülkelerin demografik, ekonomik ve kültürel özelliklerine göre çeşitlilik göstermektedir. Bu kapsamda dört temel model üzerinden çıkarımlar yapmak mümkündür:

- **Refah Devleti Modeli (İskandinav Ülkeleri):** Sosyal kapsayıcılığın ve kamu desteğinin güçlü olduğu bu model, kuşaklar arası iletişimi sosyal hizmetler, danışmanlık, izin hakları ve eğitim politikaları ile desteklemektedir. Potansiyel zayıf yönü ise yüksek maliyet yüküdür.
- **Liberal Model (ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya):** Bireysel sorumluluğu esas alan bu model, medya okuryazarlığı ve dijital

farkındalık kampanyalarına odaklanmakta, ancak ekonomik eşitsizlikler erişimde farklılık yaratabilmektedir.

- *Muhafazakâr-Korporatist Model (Almanya, Fransa, Belçika, Avusturya):* Devlet, kilise ve STK iş birliğini esas alır; gönüllülük programları ve ortak yaşam alanlarıyla nesiller arası iletişimi destekler. Zayıf yönü bürokratik süreçlerin yavaşlığı olabilir.
- *Asya Modeli (Japonya, Güney Kore):* Teknoloji merkezli politikalarla yaşlı nüfusu dijital ortama entegre etmeyi hedefler. Güçlü yönü yenilikçiliği, aşırı dijital bağımlılık potansiyel risk olarak görülebilir.

Bu genel modeller kapsamında Türkiye'nin uluslararası konumunu aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- *Refah Devleti Modeli'nin* sosyal hizmet altyapısına benzer şekilde, Türkiye'de devlet destekli kuşaklar arası iletişimi destekleyici danışmanlık ve rehberlik hizmetleri gelişmiştir (ASDEP, ADEM).
- *Liberal Model'deki* bireysel farkındalık ve medya okuryazarlığına yönelik yaklaşımlar, Türkiye'de AEP'nin dijital modüllerinde görülmektedir.
- *Muhafazakâr-Korporatist Model'deki* toplum temelli etkileşim projeleri, Türkiye'de merkezi ve yerel yönetimlerin yürüttüğü çeşitli uygulamalarda karşılık bulmaktadır.
- *Asya Modeli'ne* benzer biçimde ise, yaşlı bireylerin dijital dünyaya entegrasyonu Türkiye'de de kalkınma planları ve Aile Yılı gibi girişimler ile stratejik bir hedef haline getirilmiştir.

Bu çerçevede Türkiye, *hibrit* bir kamu politikası yapısı ve yönelimi sergilemektedir. Refah devleti yaklaşımından medya farkındalığına, kurumsal destekten sembolik etkinliklere kadar birçok bileşeni bir araya getiren *karma model*, Türkiye'nin aile içi kuşaklar arası iletişimi sadece bireysel değil, kolektif bir toplumsal sorumluluk olarak ele aldığını göstermektedir. Bu özgün yapı, Türkiye'yi küresel modellerle karşılaştırıldığında esnek, çok katmanlı ve uyarlanabilir bir pozisyonda konumlandırmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, ailede kuşaklar arası iletişimin dönüşümünü, uluslararası kamu politikası modelleri ile Türkiye örneğini karşılaştırmalı bir biçimde analiz ederek, dijitalleşme, sosyal devlet yapıları ve kültürel dinamikler gibi çok katmanlı değişkenlerin aile içi etkileşim üzerindeki etkilerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Kavramsal arka planda öne çıkan kuşak farkları, iletişim tarzlarındaki dönüşüm ve teknolojik adaptasyon sorunları, çalışmanın bulgularıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. Tematik analiz süreci neticesinde ortaya çıkan dijital ebeveynlik, medya okuryazarlığı, aile içi eğitim, yaşlı-genç dayanışması ve toplumsal uyum gibi ana temalar, sadece bireyler arası değil, aynı zamanda kamu politikaları düzeyinde de müdahale gerektiren alanlara işaret etmektedir. Bulgular, devletin bu süreçte yalnızca düzenleyici değil, aktif destekleyici ve kolaylaştırıcı bir aktör olarak konumlanması gerektiğini açık biçimde göstermektedir.

Araştırmanın kuramsal zeminini oluşturan kuşaklar arası iletişim, sosyo-teknolojik dönüşüm, refah rejimi tipolojileri ve kamu politikalarının aile üzerindeki dönüştürücü etkisi gibi kavramlar, elde edilen bulgularla bütüncül ve tutarlı biçimde örtüşmektedir. Özellikle dijital uçurum ve otorite-rol dönüşümü gibi kavramsal çerçeve öğeleri, farklı kuşakların iletişim tarzlarında ve aile içi etkileşimde yaşanan gerilimleri açıklamada etkili bir bağlam sunmuştur. Araştırma sürecinde elde edilen veriler, kamu politikalarının sadece bireylerin davranışlarını değil, aynı zamanda kuşaklar arası anlam dünyasını da yeniden yapılandırabileceğini göstermektedir. Nitekim Refah Devleti Modeli (İskandinav ülkeleri) veya Asya Modeli (Japonya ve Güney Kore) gibi örnekler, kamusal müdahalenin niteliği değiştiğinde iletişimin biçimsel ve içeriksel düzeyde dönüşebildiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda çalışma, kamu politikalarının aile içi iletişime doğrudan etki eden bir sosyal mühendislik aracı olabileceğini teorik olarak da desteklemektedir. Ayrıca yönetim, empati temelli sosyal politika ve kuşaklar arası dayanışma gibi literatürdeki güncel kavramlar, Türkiye'nin çok boyutlu ve hibrit politikalarıyla da açıklanabilir hale gelmiştir.

Çalışmada karşılaştırılan ülkeler; refah devleti yapıları, toplumsal değer sistemleri, demografik yapıları ve teknolojiye entegrasyon düzeyleri

bakımından belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Bu farklılıklar yalnızca uygulanan politikaların biçimini değil, aynı zamanda politikaların etki derinliğini ve sürdürülebilirliğini de etkilemektedir. Örneğin, İskandinav ülkeleri, yüksek düzeyde kamu yatırımı ve kurumsallaşmış sosyal hizmet modelleriyle kuşaklar arası iletişimi nitelikli sosyal programlar aracılığıyla sistematik olarak güçlendirmektedir. Buna karşılık, Anglo-Sakson ülkeleri bireysel sorumluluğu esas alan bir yaklaşımla, daha çok medya okuryazarlığı ve dijital farkındalık gibi birey merkezli stratejilere odaklanmakta ve kamu müdahalesini asgari düzeyde tutmaktadır. Diğer yandan, Asya ülkeleri özellikle yaşlı nüfusun dijital dünyaya entegrasyonunu sağlamak amacıyla teknoloji merkezli ve kültürel duyarlılığı yüksek politika modelleri geliştirmekte; böylece dijital uçurumu azaltarak kuşaklar arası iletişimi yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin pozisyonu, hem kurumsal destek mekanizmalarını hem de toplumsal farkındalık stratejilerini içeren karma bir model olarak tanımlanabilir. Türkiye' de yürütülen AEP, ASDEP ve ADEM gibi uygulamalar, proaktif devlet müdahalesi ile kültürel değerlerin sentezlendiği özgün bir yaklaşımın göstergesidir.

Her ne kadar kamu politikası modelleri kuşaklar arası iletişimi güçlendirme adına çeşitli stratejiler sunmuş olsa da, her modelin kendi içinde barındırdığı sınırlılıklar ve uygulama riskleri de söz konusudur. İskandinav Modeli, aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik kamu destekli sosyal refah politikaları ile dikkat çekse de, bu modelin yüksek maliyetli yapısı ve devletin aşırı müdahaleci rolü uzun vadede mali sürdürülebilirlik sorunlarına yol açabilir. Asya Modeli dijital okuryazarlık, teknoloji temelli eğitim ve yaşlı kuşağın dijital kapsayıcılığı gibi konularda yenilikçi adımlar atmış olmakla birlikte, dijitalleşmenin kontrolsüz yayılması beraberinde ciddi sorunlar getirebilir. Özellikle genç kuşaklarda dijital bağımlılık, fiziksel etkileşimden kopma ve aile içi yüz yüze iletişimin azalması gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. Japonya ve Güney Kore gibi ülkelerde görülen teknoloji yalnızlığı olgusu, iletişimin teknik olarak mümkün olduğu ancak duygusal bağın zayıfladığı yeni bir iletişim biçimi ortaya çıkarmaktadır. Anglo-Sakson Modeli, bireysel özgürlükleri önceleyen yapısı gereği kamu müdahalesini sınırlı tutmakta ve aile içi iletişimi bireylerin kişisel sorumluluğuna bırakmaktadır. Ancak bu durum, kırılgan aile yapılarında iletişim boşluklarının derinleşmesine, sosyal

dışlanmanın artmasına ve kamusal desteğe erişimin kısıtlanmasına neden olabilir. Son olarak Orta Avrupa Modeli ise aile yapısına yönelik normatif yaklaşımların çeşitliliğe kapalı olması nedeniyle alternatif aile biçimlerinin dışlanmasına yol açabilir.

Gelecek araştırmalarda, Türkiye’deki mevcut uygulamaların etkinliğini ölçen değerlendirme çalışmaları, politika sonuç analizleri ve etki analizleri gibi uygulama temelli yöntemlerle ilgili husus derinleştirilebilir. Ayrıca, kuşaklara göre değişen algı dünyalarının kültürel, dini, sınıfsal ve bölgesel farklara göre incelendiği çoklu vaka çalışmaları, kamu politikalarının hedef gruplar üzerindeki farklılaştırıcı etkilerini anlamada yol gösterici olabilir.

Bu araştırma, karşılaştırmalı kamu politikası analizinin hem içerik hem de yöntem açısından taşıdığı bilimsel değeri somut biçimde ortaya koymaktadır. Türkiye gibi dinamik ve hibrit özellikler taşıyan ülkelerin aile politikaları, ancak farklı refah rejimleri ve kültürel modellerle karşılaştırıldığında bağlamsal olarak anlamlandırılabilir hâle gelmektedir. Karşılaştırmalı yöntem, bu çalışmada yalnızca ülkeler arasındaki farkları göstermekle kalmamış; aynı zamanda Türkiye’nin özgün politika pozisyonunu ve geliştirdiği adaptif çözümleri de görünür kılmıştır. Doküman analizi ile desteklenen karşılaştırmalı yaklaşım, kamu politikalarının metinsel düzlemde taşıdığı normatif vizyon ile uygulama düzeyindeki farklılaşmalar arasında yapısal bir köprü kurulmasına imkân tanımaktadır. Bu bağlamda araştırma, kamu politikası alanında yürütülen çalışmalar için katkı sunmayı ve literatüre özgün bir perspektif kazandırmayı hedeflemiştir. Özellikle karşılaştırmalı analizlerin stratejik biçimde kullanılması gerekliliğini vurgulayan araştırma, nitel yöntemlerin sunduğu yorumlayıcı derinliği ortaya koymakta; bununla birlikte aile politikaları gibi sosyokültürel temelli alanlarda kurumsal öğrenmenin olanaklılığını da ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- ABC News (2015), *Internet-Addicted South Korean Children Sent to Digital Detox Boot Camp*, Erişim Tarihi: 14 Şubat 2025, <https://www.abc.net.au/news/2015-09-13/south-korean-children-look-for-help-at-digital-detox-boot-camp/6769766>.
- Aile Eğitimi Programı (2025), *Aile Eğitimi Programı*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://aep.aile.gov.tr/>
- Aile Yılı (2025a), *ADEM*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aileyili.gov.tr/media/nuhgmav/adem.pdf>
- Aile Yılı (2025b), *Aile Yılı Hakkında*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aileyili.gov.tr/kategoriler/aile-yili-hakkinda/>
- Alwin, D. F., and McCammon, R. J. (2007). Rethinking Generations. *Research in Human Development*, 4(3-4), 219-237.
- Antonucci, T. C., Jackson, J. S., and Biggs, S. (2007). Intergenerational Relations: Theory, Research, and Policy. *Journal of Social Issues*, 63(4), 679-693.
- Architettura (2021), *The House of Generations: A New Housing Experiment in the Welfare State's Denmark*, Erişim Tarihi: 07 Şubat 2025, <https://ilgiornaledellarchitettura.com/2021/10/11/the-house-of-generations-a-new-housing-experiment-in-the-welfare-states-denmark/>.
- Asem Global Ageing Center (2023), *The Tech Stage for the Third Act of Life: Everyyoung Korea's Vision for a Life Without Retirement*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, https://www.asemgac.org/bbs/bbs/view.php?bbs_no=72&data_no=8935.
- Barker, V., Giles, H., and Harwood, J. (2004). *Inter-and Intragroup Perspectives on Intergenerational Communication*. In *Handbook of Communication and Aging Research* (pp. 139-165). Routledge.
- Bencsik, A., Horváth-Csikós, G., and Juhász, T. (2016). Y and Z Generations at Workplaces. *Journal of competitiveness*, 8(3).
- Berkup, S. B. (2014). Working with Generations X and Y in Generation Z Period: Management of Different Generations in Business Life. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(19), 218-229.
- Bilecik Milli Eğitim Müdürlüğü (2021), *Nine Dede Torun Masal Çatısı Altında Buluştular*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://bilecik.meb.gov.tr/www/nine-dede-torun-masal-catisi-altinda-bulustular/icerik/2781>
- Bowen, Glenn (2009). Document Analysis As A Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Brandt, M. (2013). Intergenerational Help and Public Assistance in Europe: A Case of Specialization?. *European Societies*, 15(1), 26-56.
- Brasileiro, M. L. S., Moreira, M. A. S. P., de Barros, K. C., and de Medeiros, R. A. (2019). *Intergenerational Programs among Children, Young and Elderly People with Educational Emphasis: An Integrative Review*. *J Gerontol Geriatr Med*, 5, 025.

- Braun, Virginia and Clarke, Victoria (2006). Using Thematic Analysis in Psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Canada's Centre for Digital Media Literacy (2025), *Digital Media Literacy*, Erişim Tarihi: 21 Şubat 2025, <https://mediasmarts.ca/>.
- Canadian Alliance for Intergenerational Living (2025), *Inclusive Communities Where Members Care for and Support One Another*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, <https://intergenliving.ca/>.
- CEIP (2024), *Japan's Aging Society as a Technological Opportunity*, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2025, <https://carnegieendowment.org/research/2024/10/japans-aging-society-as-a-technological-opportunity?lang=en>.
- Centre for Public Impact (2018), *Mehrgenerationenhäuser II in Germany*, Erişim Tarihi: 04 Şubat 2025, <https://centreforpublicimpact.org/public-impact-fundamentals/mehrgenerationenhauser-ii-in-germany/>.
- Cerami, A. (2005). *Social Policy in Central and Eastern Europe: The Emergence of a New European Model of Solidarity?* (Doctoral dissertation, Univ.-u. Forschungsbibliothek Erfurt/Gotha).
- Common Sense Media (2025), *Parents Ultimate Guides*, Erişim Tarihi: 03 Şubat 2025, <https://www.common sense media.org/parents-ultimate-guides>.
- Community Currency (2024), *Fureai Kippu*, Erişim Tarihi: 03 Şubat 2025, <https://community-currency.info/fureai-kippu/>.
- Council of Europe (2024), *Media Literacy*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/media-literacy>.
- CSSH (2021), *Students Connect with German Elders to Reduce Loneliness-and Learn the Language*, Erişim Tarihi: 07 Şubat 2025. <https://cssh.northeastern.edu/students-connect-with-german-elders-to-reduce-loneliness-and-learn-the-language/>.
- Denzin, N. K., and Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Sage.
- DLearn EU (2019), *Media Literacy for Parents*, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2025, <https://dlearn.eu/projects/adult-digital-education/meli4parents/>.
- Dolot, A. (2018). The Characteristics of Generation Z. *E-Mentor*, 74(2), 44-50.
- DVV International (2020), *Community Learning in Japan*, Erişim Tarihi: 04 Şubat 2025, <https://www.dvv-international.de/en/adult-education-and-development/editions/aed-812014-communities/community-learning-in/community-learning-in-japan>.
- Esen, B. (2024), *Impact of Türkiye's Demographic Transformation on Family Structures*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.dailysabah.com/opinion/op-ed/impact-of-turkeyes-demographic-transformation-on-family-structures>.
- European Commission (2013), CO-Nareis: Pre-departure cultural orientation for family reunification migrants to the Netherlands, Erişim Tarihi: 07.02.2025, <https://>

- migrant-integration.ec.europa.eu/integration-practice/co-nareis-pre-departure-cultural-orientation-family-reunification-migrants_en.
- European Commission (2025), *What is the ESF+?*, Erişim Tarihi: 02 Şubat 2025, <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/what-esf>.
- Fingerman, K. L., Pillemer, K. A., Silverstein, M., and Suito, J. J. (2012). The Baby Boomers' Intergenerational Relationships. *The Gerontologist*, 52(2), 199-209.
- Government of Canada (2023), *Digital Literacy Exchange Program*, Erişim Tarihi: 09 Şubat 2025, <https://ised-isde.canada.ca/site/digital-literacy-exchange-program/en>.
- Government of Canada (2024), *EI Caregiving Benefits*, Erişim Tarihi: 13 Şubat 2025, <https://www.canada.ca/en/services/benefits/ei/caregiving.html>.
- Government of Sweden (2023), *Sweden's Work to Ensure Children's and Young People's Safe and Secure Upbringing*, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2025, <https://www.government.se/articles/2023/07/every-child-in-sweden-has-the-right-to-a-safe-secure-and-bright-future/>.
- Henger, B., and Henger, J. (2012). *The Silent Generation: 1925-1945*. Author House.
- Holliday, I. (2000). Productivist Welfare Capitalism: Social Policy in East Asia. *Political Studies*, 48(4), 706-723.
- Hummert, M. L. (2018). *Intergenerational Communication*. In *Language, Communication, and Intergroup Relations* (pp. 130-161). Routledge.
- Jaeger, P. T., Bertot, J. C., Thompson, K. M., Katz, S. M., and DeCoster, E. J. (2012). The Intersection of Public Policy and Public Access: Digital Divides, Digital Literacy, Digital Inclusion, and Public Libraries. *Public Library Quarterly*, 31(1), 1-20.
- Japan Up Close (2022), *Digitalization is Making A Difference in the Lives of the Elderly*, Erişim Tarihi: 04 Şubat 2025, https://japanupclose.web-japan.org/techculture/t20220324_1.html.
- Kang, H., Baek, J., Chu, S. H., and Choi, J. (2023). Digital Literacy among Korean Older Adults: A Scoping Review of Quantitative Studies. *Digital Health*, 9, 20552076231197334.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi (2022), *Büyükşehirin Gençlik Merkezinde Tecrübe Paylaşım Etkinlikleri Sürüyor*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.kayseri.bel.tr/haberler/buyuksehirin-genclik-merkezinde-tecrube-paylasim-etkinlikleri-suruyor10502>
- Kim, J., and Chung, S. (2022). Is an Intergenerational Program Effective in Increasing Social Capital Among Participants? A Preliminary Study in Korea. *Sustainability*, 14(3), 1796.
- Konya Büyükşehir Belediyesi (2011), *Büyükşehir Belediyesinden Aile Destek Merkezi*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.konya.bel.tr/haber/basin/buyuksehir-belediyesinden-aile-destek-merkezi?filtre=metin>
- Kyodo News (2023), *Japan Making Efforts to Bridge Digital Divide Between Young, Elderly*, Erişim Tarihi: 13 Şubat 2025, <http://english.kyodonews.net/news/2023/06/>

- b5e3ed0a6e01-japan-making-efforts-to-bridge-digital-divide-between-young-elderly.html.
- Lanigan, J. D. (2009). A Sociotechnological Model for Family Research and Intervention: How Information and Communication Technologies Affect Family Life. *Marriage & Family Review*, 45(6-8), 587-609.
- Leira, A. (2002). *Working Parents and the Welfare State: Family Change and Policy Reform in Scandinavia*. Cambridge University Press.
- Library Map (2021), *Library's Digital Centre Closes the Digital Gap for Elderly Citizens*, Erişim Tarihi: 07 Şubat 2025. <https://librarymap.ifla.org/stories/Sweden/LIBRARY%E2%80%99S-DIGITAL-CENTRE-CLOSES-THE-DIGITAL-GAP-FOR-ELDERLY-CITIZENS/168>.
- Lincoln, Y. S. and Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry* (Vol. 75). Sage.
- Mahon, R. (2008). Varieties of Liberalism: Canadian Social Policy from the 'Golden Age' to the Present. *Social Policy & Administration*, 42(4), 342-361.
- Marzo, R. R. (2024). Bridging the Gap: Understanding and Fostering Intergenerational Communication in the Digital Age. In *Intergenerational Relations-Contemporary Theories, Studies and Policies*. IntechOpen.
- Media Literacy Now (2024), Would You Give Kids Keys to A Car without First Giving them Driving Lessons? Erişim Tarihi: 05 Şubat 2025, <https://medialiteracynow.org/>.
- Miles, H., and Huberman, A. M. Saldana (2014). *Qualitative Data Analysis: A methods Sourcebook*. New York: Sage Publications, Inc.
- Mourik, K. van. (2018), *Cultural Adaptation of A Parenting Intervention for Parents in Multi-Ethnic Disadvantaged Neighborhoods: Contextualised Content in A Built-in Module*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, <https://hdl.handle.net/1887/67431>.
- Namle (2025), *The National Association for Media Literacy Education*, Erişim Tarihi: 07.02.2025, <https://namle.org/>.
- OPC of Canada (2020), *Parenting in the Digital Age: An Awareness Campaign for Canadian Parents Sharing Their Children's Photos and Personal Information on Social Media*, Erişim Tarihi: 07 Şubat 2025. https://www.priv.gc.ca/en/opc-actions-and-decisions/research/funding-for-privacy-research-and-knowledge-translation/completed-contributions-program-projects/2019-2020/p_2019-20_07/.
- Pan, T. H., Aung, M. N., Nam, E. W., Koyanagi, Y., Lee, H., Li, L., ... and Yuasa, M. (2024). Digital Inclusion among Community Older Adults in the Republic of Korea: Measuring Digital Skills and Health Consequences. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 14(8), 2314-2336.
- Parenting Across (2018), Supporting families in the early years in Scandinavia, Erişim Tarihi: 23 Şubat 2025, <https://www.parentingacrossscotland.org/media/1422/supportingfamiliesintheearlyyears.pdf>.

- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (V. Knight, K. Bierarch, & DC Felts Eds.
- Paul, G., and Stegbauer, C. (2005). Is the Digital Divide between Young and Elderly People Increasing?. *First Monday*.
- Pfau-Effinger, B. (2008). Cultural Change and Path Departure: The Example of Family Policies in Conservative Welfare States. *Culture and Welfare State*, 185-204.
- Pfau-Effinger, B. (2018). *Comparing Persistence and Change in Family Policies of Conservative Welfare States*. In *Handbook of Family Policy* (pp. 168-181). Edward Elgar Publishing.
- Platform EU (2010), *Best Practice in the Field of Intergenerational Solidarity*, Erişim Tarihi: 13 Şubat 2025, <https://www.age-platform.eu/best-practice-in-the-field-of-intergenerational-solidarity/>,.
- Prognos (2021), *Services for Families in Germany*, Erişim Tarihi: 07 Şubat 2025, <https://www.prognos.com/en/node/1809>,
- Rai, N., and Thapa, B. (2015). A Study on Purposive Sampling Method in Research. *Kathmandu: Kathmandu School of Law*, 5(1), 8-15.
- Romero-Ruiz, K., Echeverri-Sánchez, L., Peña-Plata, J., Vásquez-Giraldo, S., Aguilera-Cardona, M., Herazo-Avendaño, C., ... and Bran-Piedrahita, L. (2017). Information and Communication Technologies Impact on Family Relationship. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 237, 30-37.
- Saito, M., Kanehira, T., and Nguyen, C. N. (2023). A Case Study of Intergenerational Exchanges as an Innovation Model for the Reduction of Social Isolation and Loneliness in Multiple Generations in Japan. *Global Journal of Health Science*, 15(7), 19-26.
- Sánchez, M., Sáez, J., and Pinazo, S. (2010). *Intergenerational Solidarity: Programs and policy development*. In *Intergenerational Solidarity: Strengthening Economic and Social Ties* (pp. 129-146). New York: Palgrave Macmillan US.
- Santa Cruz Education (2024), *Media Literacy & Digital Citizenship*, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2025, <https://santacruzcoe.org/tech/educational-technology-innovation/medialiteracy/>,.
- SDG16 Plus (2023), *South Korea's senior employment program for those over the age of 65 years*, Erişim Tarihi: 19 Şubat 2025, <https://www.sdg16.plus/policies/south-koreas-senior-employment-program-for-those-over-the-age-of-65-years/>,.
- Seoul Metropolitan Government (2021), *Seoul Increases "Digital Literacy Education Centers" to Narrow the Digital Divide*, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2025, <https://english.seoul.go.kr/seoul-increases-digital-literacy-education-centers-to-narrow-the-digital-divide/>,.
- Seoul Metropolitan Government (2022), *Seoul to Boost Digital Literacy Among Older Adults*, Erişim Tarihi: 13 Şubat 2025, <https://english.seoul.go.kr/seoul-to-boost-digital-literacy-among-older-adults/>,

- Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi (2025), *Dergi Hakkında*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://spcd.aile.gov.tr/hakkimizda/>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023), *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Göktas: ASDEP Ekiplerimiz ile 11,1 Milyon Vatandaşımıza Ulaştık*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aile.gov.tr/mus/haberler/aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanimiz-goktas-asdep-ekiplerimiz-ile-11-1-milyon-vatandasimiza-ulastik/>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2024), *Modüler Aile Eğitim Programı Pilot Olarak Uygulanmaya Başladı*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aile.gov.tr/athgm/haberler/moduler-aile-egitim-programi-pilot-olarak-uygulanmaya-baslandi/>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2025a), *Bakanlık Hakkında Tarihçe*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aile.gov.tr/bakanlik/hakkinda/tarihce/>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2025b), *Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Aile Sosyal Destek Programı – ASDEP*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aile.gov.tr/sss/aile-ve-toplum-hizmetleri-genel-mudurlugu/aile-sosyal-destek-programi-asdep/>
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2025c), *Kuşaklararası Buluşma Gerçekleştirildi*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://www.aile.gov.tr/mus/haberler/kusaklar-arasi-bulusma-gerceklestirildi/>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019), *On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), *On İkinci Kalkınma Planı 2024-2028*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf
- Tadpatrikar, A., Sharma, M. K., and Viswanath, S. S. (2021). Influence of Technology Usage on Family Communication Patterns and Functioning: A Systematic Review. *Asian Journal of Psychiatry*, 58, 102595.
- Taylor, M. (2011). *Public Policy in the Community*. Bloomsbury Publishing.
- Teyit (2024), Yaşlılar Dijital Dünyaya Adım Atıyor: Medya Okuryazarlığını Geliştirmek Şart, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, <https://teyit.org/teyitpedia/yasli-dijital-dunyaya-adim-atiyor-medya-okuryazarligini-gelistirmek-sart>.
- The Guardian (2025), *Counselling Charity Relate set to be Rescued from Insolvency*, Erişim Tarihi: 25 Şubat 2025, <https://www.theguardian.com/society/2024/dec/27/counselling-charity-relate-set-to-be-rescued-from-insolvency>.
- The Korea Times (2023), *Education for Older Adults in Rural Areas*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2025/02/113_367853.html.
- The Times (2023), *Inside the Care Home Where Every Age Group Lives Side by Side*, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2025, <https://www.thetimes.com/article/times-health-commission-house-of-generations-denmark-social-care-elderly-fcq0972ql>.

- Trask, B. (2009). *Globalization and Families: Accelerated Systemic Social Change*. Springer Science & Business Media.
- Trommsdorff, G. (2009). *Intergenerational Relations and Cultural Transmission*. Bibliothek der Universität Konstanz.
- TÜİK (2022), *Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Türkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813>
- TÜİK (2023), *İstatistiklerle Aile 2023*, Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Aile-2023-53784>.
- UN (2013), *Advancing Social Integration and Intergenerational Solidarity*, Erişim Tarihi: 03 Şubat 2025., <https://www.un.org/esa/socdev/family/docs/IDF2013BACKGROUNDNOTE.pdf>,
- UN (2025), *Intergenerational Issues Factsheet*, Erişim Tarihi: 13 Şubat 2025, <https://www.un.org/development/desa/youth/intergenerational-issues-factsheet.html>.,
- UNDP (2024), *From Access to Empowerment: Digital Inclusion in A Dynamic World*, Erişim Tarihi: 11.02.2025, https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-05/undp_digital_inclusion_in_a_dynamic_world.pdf.,
- UNESCO (2017), *Family Learning – Learning Together, Sweden*, Erişim Tarihi: 04 Şubat 2025, <https://www.uil.unesco.org/en/litbase/family-learning-learning-together-sweden>.,
- Valene Campbell (2023), *Financial Assistance for Caregivers in Canada: A Comprehensive Guide*, Erişim Tarihi: 09 Şubat 2025. <https://www.valenecampbell.com/blog/financial-assistance-for-caregivers-in-canada-a-comprehensive-guide>.,
- Wang, C., and Si, L. (2024). The Intersection of Public Policy and Public Access: Digital Inclusion, Digital Literacy Education, and Libraries. *Sustainability*, 16(5), 1878.
- Woods, D. R. (2012). *Comparing Liberal Family Policy. In Family Policy in Transformation: US and UK Policies* (pp. 20-42). London: Palgrave Macmillan UK.
- Woods, D. R. (2018). 14. *The UK and the US: Liberal Models Despite Family Policy Expansion?*. Handbook of Family Policy, 182.
- World Bank, (2024), *Japan- Riding the Wave of Digital Transformation*, Erişim Tarihi: 02 Şubat 2025. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099352305232428567/pdf/P177977145b03308b19ef61f321c4e404f4.pdf>.,